

Osiągnięcia maturzystów w roku 2008

Komentarz do zadań z geografii

Opracowanie

Wojciech Czernikiewicz

Teresa Wieczorek

Współpraca

Beata Majewska

Danuta Domrat

Dorota Grudzińska

Hanna Gronczewska

Józef Soja

Sławomir Wojnarowski

Wiesław Srokosz

Konsultacja naukowa

prof. dr hab. Waclaw Cabaj

dr Roman Domachowski

WSTĘP

Egzamin maturalny z geografii odbył się w całym kraju 9 maja 2008 r. i miał formę pisemną. Maturzyści mogli wybrać geografę jako przedmiot obowiązkowy lub dodatkowy.

Geografia jako przedmiot **obowiązkowy** może być zdawana na poziomie podstawowym albo na poziomie rozszerzonym, a jako przedmiot dodatkowy – jest zdawana na poziomie rozszerzonym.

Egzamin na **poziomie podstawowym** trwał 120 minut i polegał na rozwiązywaniu zadań egzaminacyjnych na podstawie barwnej mapy szczegółowej i innych pomocniczych materiałów źródłowych, zawartych w arkuszu egzaminacyjnym, obejmujących zakres wymagań dla poziomu podstawowego.

Egzamin na **poziomie rozszerzonym** trwał 150 minut i polegał na rozwiązywaniu zadań z wykorzystaniem różnorodnych materiałów źródłowych, z uwzględnieniem różnych skal przestrzennych. Zadania obejmowały zakres wymagań dla poziomu rozszerzonego.

Warunkiem zdania egzaminu było uzyskanie, co najmniej 30% punktów możliwych do zdobycia na poziomie podstawowym lub na poziomie rozszerzonym.

Zdający, którzy wybrali geografę jako przedmiot **dodatkowy**, zdawali egzamin na **poziomie rozszerzonym**, rozwiązując ten sam arkusz, co absolwenci zdający przedmiot obowiązkowy.

Dla przedmiotu zdawanego jako dodatkowy nie określono progu zaliczenia. Na świadectwie dojrzałości wyniki egzaminu zarówno obowiązkowego, jak i dodatkowego zostały zapisane w skali procentowej.

Podczas egzaminu zdający mogli korzystać z lupy, linijki oraz prostego kalkulatora.

OPIS ARKUSZY EGZAMINACYJNYCH

Zadania zawarte w arkuszach egzaminacyjnych sprawdzały wiadomości i umiejętności określone w trzech obszarach standardów wymagań egzaminacyjnych:

- I. Wiadomości i rozumienie
- II. Korzystanie z informacji
- III. Tworzenie informacji.

W obszarach tych standardów sprawdzano następujące wiadomości i umiejętności:

- I. Wykazania się znajomością faktów, rozumienia i stosowania pojęć, prawidłowości i teorii oraz przedstawiania i wyjaśniania zdarzeń, zjawisk i procesów.
- II. Wykorzystywania i przetwarzania informacji pochodzących z różnych źródeł informacji geograficznych, takich jak tabele, diagramy, wykresy, mapy oraz teksty źródłowe.
- III. Charakteryzowania, oceniania i rozwiązywania problemów w różnych skalach przestrzennych i czasowych.

Arkusze egzaminacyjne zostały opracowane dla dwóch poziomów wymagań: podstawowego i rozszerzonego.

Za prawidłowe rozwiązanie zadań z arkusza dla poziomu podstawowego zdający mógł otrzymać 50 punktów, a z arkusza dla poziomu rozszerzonego 60 punktów. W arkuszu dla poziomu rozszerzonego 30% punktów możliwych do uzyskania stanowiły zadania na poziomie podstawowym.

Arkusze egzaminacyjne zostały opublikowane na stronie internetowej Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (www.cke.edu.pl).

Arkusz egzaminacyjny dla poziomu podstawowego

Arkusz egzaminacyjny z geografii dla poziomu podstawowego składał się z 31 zadań, w tym 18 zadań otwartych krótkiej odpowiedzi i 13 zadań zamkniętych. Wśród zadań zamkniętych przeważały zadania wielokrotnego wyboru oraz na dobieranie. Do arkusza dla poziomu podstawowego dołączona była barwna mapa szczegółowa w skali 1:50000, obejmująca fragment Mazurskiego Parku Krajobrazowego. Do treści mapy odnosiło się pierwszych 9 zadań.

W arkuszu wykorzystano także inne materiały źródłowe, w tym:

- fotografię obszaru, na którym położone są Mikołajki
- rysunek przedstawiający widomą wędrówkę Słońca w dniach równonocy i przesilen
- mapę rozkładu rocznych sum opadów atmosferycznych na Ziemi
- mapę zasięgu stref klimatycznych na Ziemi
- tabelę przedstawiającą dane klimatyczne wybranych stacji meteorologicznych w Polsce
- mapę przedstawiającą rozmieszczenie wybranych miejscowości w Polsce
- piramidy przedstawiające strukturę wieku i płci miejskiej i wiejskiej ludności Polski w 2002 roku
- tabelę przedstawiającą liczbę ludności w największych miastach Polski w 2000 roku oraz w 2004 roku
- tekst źródłowy dotyczący gospodarowania ziemią rolniczą w krajach słabo rozwiniętych
- tabelę przedstawiającą produkcję stali surowej w wybranych krajach w 2005 roku
- polityczną mapę konturową współczesnej Europy
- mapę przedstawiającą rozmieszczenie wybranych parków narodowych w Polsce.

Materiały źródłowe stanowiły podstawę do wyjaśniania, analizowania i oceniania zjawisk przyrodniczych i antropogenicznych w różnych skalach przestrzennych i czasowych.

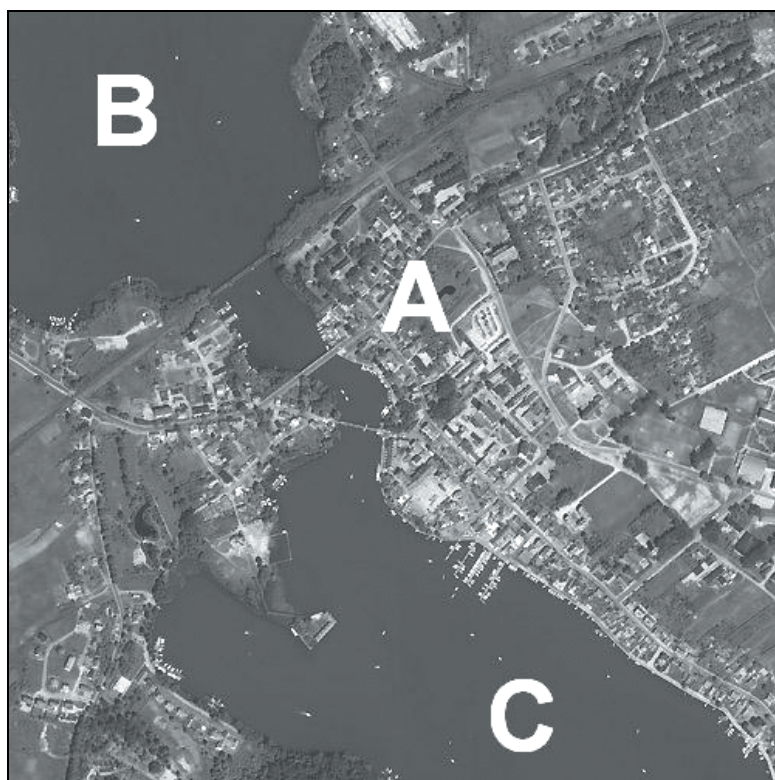

Opis zadań egzaminacyjnych. Sprawdzane umiejętności, typowe odpowiedzi i uwagi do rozwiązań maturzystów.

Zadania od 1. do 9. wykonaj na podstawie załączonej barwnej mapy przedstawiającej fragment Mazurskiego Parku Krajobrazowego.

Zadanie 1. (1 pkt)

Na fotografii znajduje się fragment terenu przedstawionego na barwnej mapie szczegółowej.

Odczytaj z mapy i podaj:

- nazwę miejscowości oznaczonej na fotografii literą A.
- nazwy własne akwenów oznaczonych na fotografii literami B i C.

<p>Sprawdzane umiejętności Rozpoznawanie obiektów przedstawionych na fotografii. Standard II, 1.2</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 73%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających A. Mikołajki B. Jez. Tałty (Tałty) C. Jez. Mikołajskie</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy C – Śniardwy</p>
<p>Komentarz Zdający nieuważnie czytali treść mapy. Zdarzały się odpowiedzi, w których użyto nazw geograficznych obiektów z obszaru Polski, niewystępujących na załączonej mapie.</p>

Zadanie 2. (2 pkt)

Odszukaj na mapie i wpisz do tabeli nazwy niżej opisanych obiektów geograficznych.

Opis obiektu	Nazwa obiektu
Miejscowość o współrzędnych geograficznych 53° 49' N, 21° 32' E.	
Rezerwat przyrody położony na południowy zachód od Jeziora Beldany.	
Cieśnina, przez którą przebiega szlak wodny z Jeziora Śniardwy do Mikołajek.	
Obiekty przyrody nieożywionej położone na południowo-zachodnim brzegu Zatoki Łukniańskiej na początku trasy ścieżki dydaktycznej.	

Sprawdzane umiejętności

Odszukiwanie na mapie nazw opisanych obiektów geograficznych. Standard II, 1.1

Rozwiązywalność zadania

66%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Nowe Sady
Rezerwat Krutynia Dolna
Przeczek
Głazy narzutowe

Najczęściej powtarzające się błędy

Jako obiekty przyrody nieożywionej podawano przepisany zapis z legendy: *leśniczówki, głazy narzutowe*.

Komentarz

Zadanie ujawniło główne błędy popełniane przy posługiwaniu się mapą, jak niedbałość w czytaniu, brak krytycyzmu do udzielonej odpowiedzi, pośpiech i nieuzasadniony brak chęci do sprawdzenia zapisanej odpowiedzi.

Zadanie 3. (1 pkt)

Jezioro Łuknajno połączone jest z Jezioro Śniardwy wąskim przesmykiem, którego długość na załączonej mapie wynosi 0,9 cm.

Oblicz i podaj, ile wynosi długość przesmyku w terenie. Zapisz wykonywane obliczenia.

Sprawdzane umiejętności

Obliczanie na podstawie mapy odległości w terenie. Standard II, 2.2a

Rozwiązywalność zadania

53%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Np.
1 cm – 0,5 km
0,9 cm – x km
 $x = 0,45$ km

Najczęściej powtarzające się błędy

Znak równości w zapisie skali mianowanej, błędy rachunkowe popełniane w mnożeniu, brak zapisu obliczeń lub miana w wyniku końcowym.

Komentarz

Podstawowe obliczenia wykonywane na mapie występują w każdym z egzaminów maturalnych z geografii. Nadal jednak sprawiają niektórym spore problemy, zwłaszcza jeśli błędnie odczytywana jest skala mapy lub zadanie wykonywane jest w pośpiechu, np. z pominięciem jednostek odległości.

Zadanie 4. (2 pkt)

Wymień po dwa walory turystyczne przyrodnicze i pozaprzyrodnicze położenia Mikołajek.

Sprawdzane umiejętności

Odczytywanie z mapy walorów przyrodniczych i pozaprzyrodniczych położenia wskazanego ośrodka turystycznego. Standard II, 1.5

Rozwiązywalność zadania

74%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Np.:

Turystyczne walory przyrodnicze:

- położenie nad jeziorami
- położenie w otoczeniu urozmaiconego pod względem rzeźby obszaru.

Turystyczne walory pozaprzyrodnicze:

- dogodne położenie komunikacyjne, w tym możliwość dojazdu koleją, samochodem
- rozwinięta baza turystyczna (hotele, przystanie, wypożyczalnie sprzętu).

Najczęściej powtarzające się błędy

Jako walory przyrodnicze podawano np. *zabudowania, muzea, kościoły, leśniczówki*.

Komentarz

Błędy zdających wskazują na niezrozumienie słowa „walor”, którego użyto w poleceniu. Wielu zdających nie koncentrowało się na walorach wynikających z położenia geograficznego Mikołajek, ale jedynie wymieniano obiekty, które w Mikołajkach występują. Często mylono przy tym obiekty przyrodnicze z pozaprzyrodniczymi. Należało natomiast zauważyć np. położenie nad jeziorami, w otoczeniu lasów i dostrzec dogodność położenia komunikacyjnego, umożliwiającego dojazd do turystycznej miejscowości.

Zadanie 5. (2 pkt)

W Mazurskim Parku Krajobrazowym występują jeziora pochodzenia polodowcowego, w tym Jezioro Mikołajskie i Śniardwy.

Podaj nazwy typów genetycznych wymienionych jezior.

Sprawdzane umiejętności

Wykazanie się znajomością typów genetycznych jezior oraz umiejętnością odczytania ich na mapie. Standard II, 1.5

Rozwiązywalność zadania

31%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Jeziro Mikołajskie – rynnowe
 Jeziro Śniardwy – morenowe

Najczęściej powtarzające się błędy

Błędne typy jezior, w tym podawano przepisane z polecenia określenie: *polodowcowe* bądź wymieniano typy jezior polodowcowych charakterystycznych dla obszarów górskich. Jako typ jeziora polodowcowego podawano także wiek geologiczny, np.: *prekambryjskie, hercyńskie*, używano też określeń typu: *jest młodsze, młodoglacjalne*. Zamiast typu genetycznego wymieniano cechy jezior, np.: *podłużne, oligotroficzne, okrągłe*. Podawano również taki sam typ genetyczny dla obu jezior, np. morenowe.

Komentarz

Zdający mógł skorzystać z mapy lub/i własnej wiedzy dotyczącej największego jeziora Polski, jakim są Śniardwy oraz powinien odczytać z mapy cechy morfologiczne jezior polodowcowych. Np. na rynnowy typ Jeziora Mikołajskiego wskazują takie cechy jak kształt misy jeziora, charakter brzegów, ułożenie misy.

Brak wiedzy z zakresu typów genetycznych jezior sprawił, że mnogość i różnorodność błędnych odpowiedzi była bardzo duża, mimo że tematyka ta jest realizowana w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej.

Zadanie 6. (1 pkt)

Na podstawie mapy opisz dwie przyrodnicze różnice między Jeziorem Mikołajskim a Jeziorem Łuknajno.

Sprawdzane umiejętności

Przedstawianie na podstawie mapy przyrodniczych różnic między wskazanymi jeziorami. Standard II, 1.4

Rozwiązywalność zadania

31%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Np.:

- J. Mikołajskie ma bardziej wydłużony kształt niż J. Łuknajno
- J. Mikołajskie jest głębsze niż J. Łuknajno
- J. Mikołajskie jest połączone z J. Śniardwy szerszym przesmykiem niż J. Łuknajno
- J. Mikołajskie ma bardziej urozmaicone dno w porównaniu z J. Łuknajno
- misa Jeziora Mikołajskiego ma strome brzegi a misa Łuknajno łagodne.

Najczęściej powtarzające się błędy

Zdający powinien zgodnie z poleceniem dokonać opisu różnic, czyli je scharakteryzować. Tymczasem wielu podawało jedynie kryteria różnicujące jeziora, np. *głębokość, kształt*, co nie stanowiło odpowiedzi. Niezgodnie z poleceniem porównywano także Jez. Łuknajno lub Mikołajskie ze Śniardwami. Podawano zamiast dwóch jedną różnicę lub uwzględniano w porównaniu funkcje jezior, np. *J. Mikołajskie pełni funkcję turystyczno-rekreacyjną*. Używano błędnych określeń, np. *Jez. Mikołajskie płynie, a Łuknajno jest stojące, Łuknajno jest jeziorem cichym, Łuknajno jest ustronne*.

Komentarz

Niedbałość w czytaniu polecenia generowała błędy zdających, podawano różne cechy jezior, jakie można było odczytać z mapy, a nie cechy przyrodnicze. Dostrzeganie i opisywanie różnic między obiektami przyrodniczymi stanowiło dla maturzystów duży problem, chociaż umiejętność ta jest doskonała na każdym etapie edukacji.

Zadanie 7. (1 pkt)

Jeziro Łuknajno jest jednym z największych w Europie siedlisk łabędzia niemego oraz innych ptaków wodnych i błotnych. W celu umożliwienia obserwacji ptactwa przeprowadzono między innymi szlak rowerowy wzdłuż brzegów jeziora.

Na podstawie mapy wymień dwa inne obiekty umożliwiające turystom poznawanie walorów przyrodniczych Rezerwatu Biosfery Jezioro Łuknajno.

Sprawdzane umiejętności

Odczytywanie z mapy obiektów umożliwiających poznawanie walorów przyrodniczych rezerwatu. Standard II, 1.3

Rozwiązywalność zadania

80%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Np.:

- ścieżka dydaktyczna
- obserwatorium ornitologiczne
- punkty widokowe.

Najczęściej powtarzające się błędy

Wysokości nad poziomem morza, skarpy. Strefę ciszy utożsamiano z obiektem zamiast z zabiegiem prawnym służącym zmniejszeniu hałasu.

Komentarz

Większość zdających udzieliła poprawnej odpowiedzi. Na polecenie nie odpowiedzieli poprawnie jedynie ci zdający, którzy nie identyfikowali obiektów zgodnie z legendą i mapą.

Zadanie 8. (2 pkt)

Podaj trzy przykłady działalności gospodarczej człowieka, prowadzonej na obszarze przedstawionym na mapie dzięki występowaniu jezior oraz bogactwu biosfery.

Sprawdzane umiejętności

Odczytywanie z mapy przykładów zależności między środowiskiem przyrodniczym a działalnością człowieka. Standard III, 1.2

Rozwiązywalność zadania

56%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Np.:

- agroturystyka
- prowadzenie wypożyczalni sprzętu wodnego
- rybactwo na jeziorach
- budowa portów jachtowych i przystani, wypożyczalni sprzętu wodnego

- wytyczanie tras żeglugi pasażerskiej, kajakarskiej
- tworzenie szlaków turystycznych, ścieżek dydaktycznych
- prowadzenie gospodarki leśnej
- prowadzenie hoteli i działalności gastronomicznej
- organizowanie lotów widokowych.

Najczęściej powtarzające się błędy

Wymieniano obiekty gospodarcze zamiast przykładów działalności gospodarczej, np. *muzeum, rezerwat*. Podawano także odpowiedzi nieprzemyślane, np. *utworzenie linii żeglugi morskiej, rozwój przemysłu wodnego, zajmowanie się glebą*. Część odpowiedzi nie miała związku z poleceniem, np.: *możliwość podziwiania przyrody i zwiedzania zabytków*.

Komentarz

Zdający nie zawsze trafnie rozumieli określenie „działalność gospodarcza” i zamiast czynności podejmowanych w określonym celu wymieniali obiekty. Zadanie wymagało na pewno analizy mapy i zastanowienia, a pochopne odpowiedzi sprzyjały błędom.

Zadanie 9. (1 pkt)

Zaznacz miejscowość, w której 22 czerwca dzień jest najdłuższy.

- A. Mikołajki (pole B2)
- B. Nowe Sady (pole A1)
- C. Popielno (pole C4)
- D. Bartlewo (pole A5)

Sprawdzane umiejętności

Wskazywanie na podstawie mapy miejscowości, w której dzień 22 czerwca jest najdłuższy. Standard II,1.3

Rozwiązywalność zadania

41%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

B. Nowe Sady

Najczęściej powtarzające się błędy

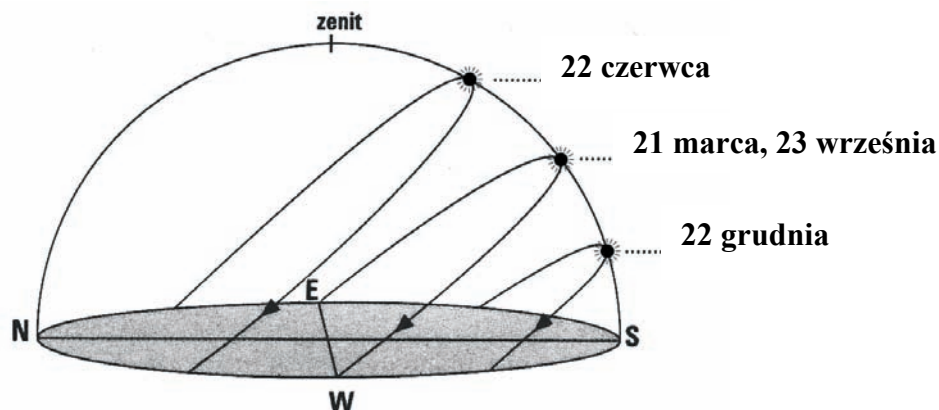
Najczęściej wybieranym dystraktorem była odpowiedź C.

Komentarz

Zdający, którzy wybierali wśród podanych miejscowość położoną najbardziej na południe, nie uwzględniali rzeczywistego oświetlenia Ziemi w dniu przesilenia letniego, kiedy to im wyższa jest szerokość geograficzna, tym dłużej trwa dzień.

Zadanie 10. (1 pkt)

Rysunek przedstawia widomą wędrówkę Słońca w dniach równonocy i przesilen nad horyzontem obserwatora, znajdującego się w umiarkowanych szerokościach geograficznych.

Wymień dwie konsekwencje ruchu obiegowego Ziemi na szerokości geograficznej, na której znajduje się obserwator.

Sprawdzane umiejętności

Wykazanie się znajomością konsekwencji ruchu obiegowego Ziemi na wskazanej szerokości geograficznej oraz umiejętnością odczytania ich z rysunku. Standard II, 1.1

Rozwiązywalność zadania

25%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Np.:

- zmienna długość trwania dnia
- zmienna wysokość górowania Słońca w roku
- zmienna ilość energii słonecznej docierającej do powierzchni Ziemi w ciągu roku
- zmiana punktów wschodu i zachodu Słońca
- występowanie pór roku.

Najczęściej powtarzające się błędy

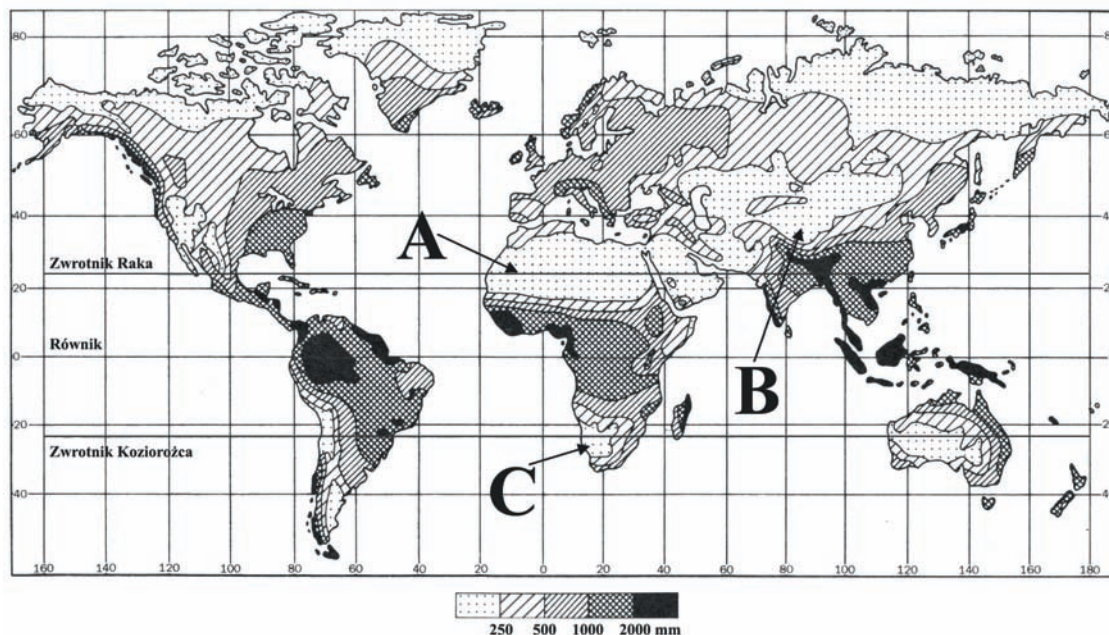
Wymienianie konsekwencji ruchu obrotowego Ziemi zamiast obiegowego, np. *zjawisko dnia i nocy*. Udzielano także odpowiedzi, które nie są konsekwencjami ruchu obiegowego odczuwanymi w umiarkowanych szerokościach geograficznych, np. *występowanie nocy i dni polarnych, spłaszczenie Ziemi na biegunach*. Wiele odpowiedzi było nieudolnie formułowanych i nieprzemyślanych, pozbawionych sensu np.: *w dniu 22 VI obserwator znajduje się wysoko, 22 XII jest słaba widoczność*.

Komentarz

Zdający powinien zauważyć konsekwencje na rysunku, który dotyczył umiarkowanych szerokości geograficznych, czyli szerokości geograficznych położenia Polski. Zadania z podstaw astronomii, nawet te, które sprawdzają tak jak powyższe zadanie, elementarną wiedzę i wyobraźnię, zawsze sprawiają zdającym problem.

Zadanie 11. (2 pkt)

Mapa przedstawia rozkład rocznych sum opadów atmosferycznych na Ziemi.

Przyporządkuj każdemu z obszarów oznaczonych na mapie literami A, B, C po jednym czynnikiem, mającym największy wpływ na wielkość rocznej sumy opadów.

Czynniki:

1. Oddziaływanie zimnego prądu morskiego.
2. Oddziaływanie ciepłego prądu morskiego.
3. Położenie w cieniu opadowym wysokich gór.
4. Oddziaływanie stałych wyżów barycznych.

A. B. C.

Sprawdzane umiejętności

Przyporządkowywanie obszarom zaznaczonym na mapie czynników mających największy wpływ na wielkość rocznej sumy opadów. Standard I, 1.17

Rozwiązywalność zadania

36%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

A4, B3, C1

Najczęściej powtarzające się błędy

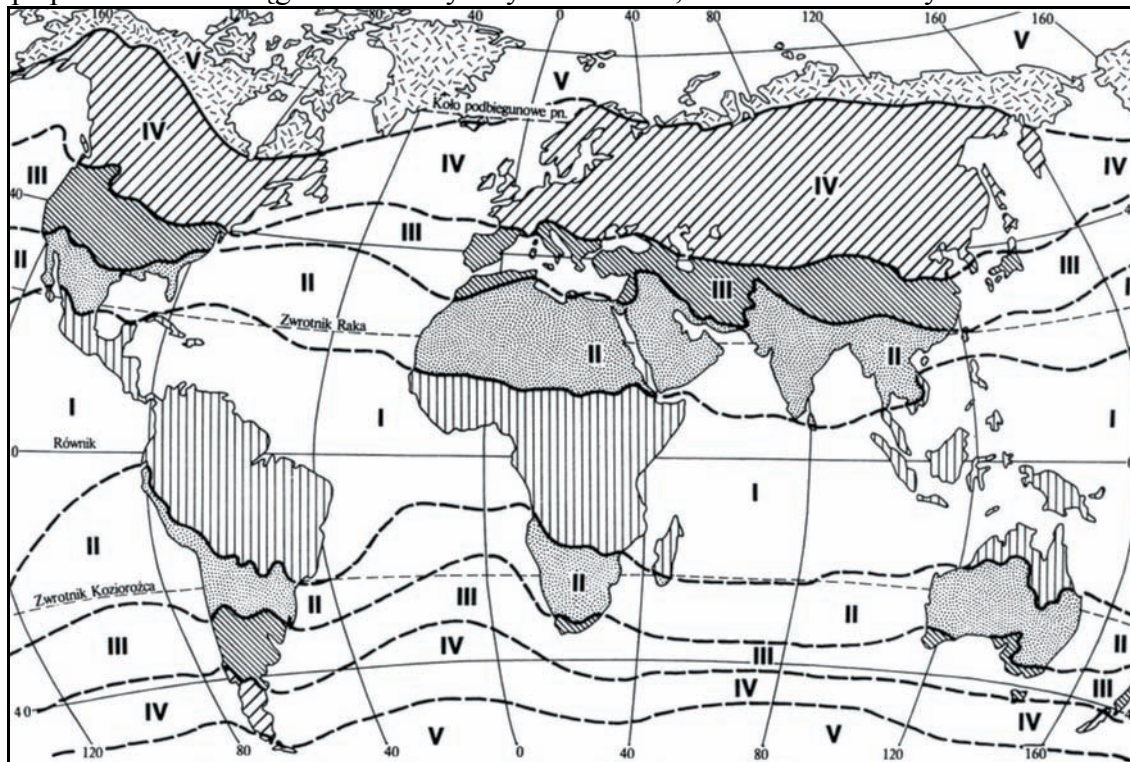
Na wybrzeżu Namibii dostrzegano wpływ ciepłego zamiast zimnego prądu morskiego, a na obszarze Sahary nie dostrzegano wpływu stałych wyżów barycznych.

Komentarz

W zadaniu sprawdzano umiejętność zastosowania wiedzy zdającego z zakresu oddziaływania czynników geograficznych na wielkość rocznych sum opadów atmosferycznych. O ile uczniowie nie mają na ogół problemu z wyróżnianiem czynników, które warunkują opady, to odniesienie czynników do konkretnych obszarów ich oddziaływania jest już umiejętnością znacznie trudniejszą i dobrze różnicującą zdających.

Zadanie 12. (1 pkt)

Mapa przedstawia zasięg stref klimatycznych na Ziemi, które oznaczono cyframi od I do V.

Podaj nazwę strefy klimatycznej, którą opisano poniżej. Zapisz cyfrę, którą oznaczono tę strefę klimatyczną na mapie.

Średnia temperatura powietrza w najchłodniejszym miesiącu wynosi od 10°C do 20°C. Opady atmosferyczne są tu zróżnicowane – od najniższych na świecie w suchej odmianie klimatu do bardzo wysokich w odmianie monsunowej. Latem występują w tej strefie najwyższe temperatury powietrza na Ziemi.

Nazwa strefy klimatycznej

Numer na mapie

<p>Sprawdzane umiejętności Rozpoznawanie na podstawie opisu i mapy strefy klimatycznej oraz wskazywanie na mapie obszaru jej występowania. Standard I, 1.17</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 30%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających zwrotnikowa, II</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Podawano nazwy typów klimatu zamiast nazwy strefy klimatycznej, np. <i>morski, lądowy</i>. W odpowiedzi wymieniano wszystkie strefy klimatyczne z wyjątkiem okołobiegunowej lub używano określeń typu: <i>ciepła, strefa kontynentalna</i>. Przy poprawnej odpowiedzi błędnie lokalizowano zasięg strefy klimatycznej na mapie lub wskazywano strefę II, nie podając jej nazwy. Wszystkie niepełne odpowiedzi nie były zaliczane.</p>

Komentarz

Zdający mieli słabo utrwaloną wiedzę z poziomu szkoły gimnazjalnej. Mapa stref klimatycznych jest jedną z podstawowych źródeł informacji w geografii fizycznej i powinna być dobrze uczniom znana. Oddzielną kwestią jest brak utrwalonego wyobrażenia o warunkach klimatycznych na Ziemi i przestrzennym ich zróżnicowaniu.

Zadanie 13. (2 pkt)

Tabela przedstawia dane klimatyczne wybranych stacji meteorologicznych w Polsce.

Nazwa stacji		Miesiące												Rok
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Zielona Góra	T	-1,3	-0,3	3,1	7,7	13,5	16,3	18,1	16,9	13,5	8,4	3,1	0,0	8,2
	O	48	37	42	43	54	67	81	68	57	48	44	47	636
Świnoujście	T	-0,6	-0,1	2,5	6,6	11,4	15,2	17,7	16,7	13,8	8,7	3,9	0,9	8,0
	O	49	35	39	43	47	55	78	76	51	54	46	55	628
Nowy Targ	T	-5,2	-4,7	0,1	5,9	11,7	14,3	15,9	14,7	11,3	6,2	0,6	-3,0	5,6
	O	52	45	45	60	83	111	136	112	72	54	47	47	864
Białystok	T	-4,1	-3,2	0,7	6,7	13,3	16,5	18,4	16,7	12,6	7,0	1,4	-2,4	7,0
	O	30	24	27	37	46	64	80	67	37	37	37	36	522

T – średnia temperatura powietrza w °C

O – opady atmosferyczne w mm

Z podanych poniżej pięciu cech klimatu wybierz po dwie cechy, którymi Świnoujście i Nowy Targ odróżniają się od pozostałych stacji wymienionych w tabeli.

Cechy klimatu:

1. łagodna zima i chłodne lato
2. najwyższa roczna suma opadów
3. chłodne lato i mroźna zima
4. najmniejsza roczna amplituda temperatury
5. najniższa roczna suma opadów

Cechy klimatu Świnoujścia:,

Cechy klimatu Nowego Targu:,

Sprawdzane umiejętności

Dobieranie na podstawie danych liczbowych cech klimatycznych do wskazanych stacji meteorologicznych Polski. Standard II, 1.3

Rozwiązywalność zadania

72%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Świnoujście: 1, 4

Nowy Targ: 2, 3

Najczęściej powtarzające się błędy

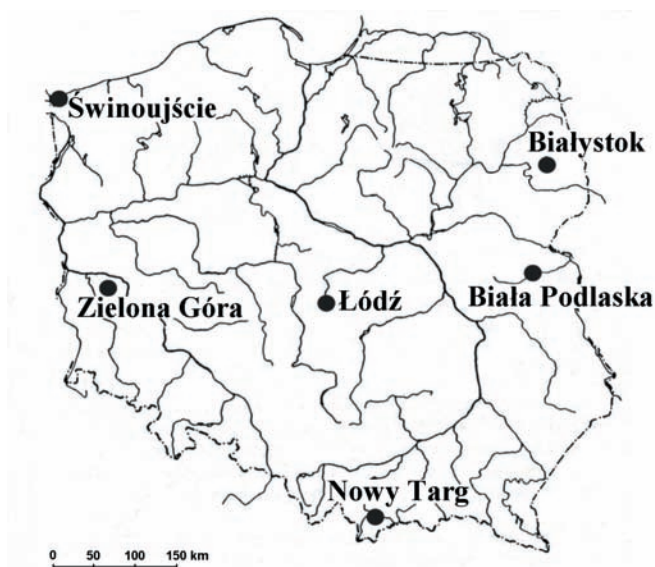
Najwyższą roczną sumę opadów przyporządkowywano do Świnoujścia stereotypowo oceniając, że miejscowość nadmorska powinna charakteryzować się wysokimi opadami. Błędnie przyporządkowywano także odpowiedź 4. Często przyporządkowywano tylko po jednej z cech do miejscowości, np.: *Świnoujście 2, Nowy Targ 4*.

Komentarz

Zadanie sprawdzało umiejętność zastosowania wiedzy z zakresu cech i uwarunkowań klimatycznych w Polsce. Na ogół zdający otrzymywali za zadanie przynajmniej 1 pkt. Problem stwarzała odpowiedź *najmniejsza roczna amplituda temperatury*, gdyż wymagała jej obliczenia lub oszacowania na podstawie danych zawartych w tabeli.

Zadanie 14. (1 pkt)

Mapa przedstawia rozmieszczenie wybranych miejscowości w Polsce.

Zaznacz zestawienie miejscowości, których dane klimatyczne potwierdziłyby przejściowość klimatu Polski.

- A. Zielona Góra, Nowy Targ, Łódź
- B. Biała Podlaska, Białystok, Nowy Targ
- C. Białystok, Łódź, Biała Podlaska
- D. Zielona Góra, Łódź, Biała Podlaska

Sprawdzane umiejętności

Wykazanie się rozumieniem cechy klimatycznej, jaką jest przejściowość klimatu Polski. Standard II, 1.7

Rozwiązywalność zadania

53%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

D. (Zielona Góra, Łódź, Biała Podlaska)

Najczęściej powtarzające się błędy

Wskazywano wszystkie z podanych dystraktorów. Spośród błędnych odpowiedzi najczęściej pojawiała się odpowiedź B.

Komentarz

Większość zdających nie miała wątpliwości, że cecha przejściowości klimatu Polski wynika z położenia naszego kraju między wpływami oceanicznymi na zachodzie i kontynentalnymi na wschodzie i wybierała odpowiedź D. W odpowiedziach błędnych przejściowość klimatu mylona była najczęściej ze zmianami wynikającymi z położenia na różnych szerokościach geograficznych.

Zadanie 15. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę.

Czynnik rzeźbotwórczy	Proces rzeźbotwórczy	Przykład wytworzonej przez czynnik i proces formy rzeźby
	erozja	dolina U-kształtna
wody płynące		delta
	akumulacja	barchan
fale morskie		klif

Sprawdzane umiejętności

Wykazanie się znajomością związku form rzeźby z czynnikiem i procesem rzeźbotwórczym. Standard I, 1.5

Rozwiązywalność zadania

16%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Czynnik rzeźbotwórczy	Proces rzeźbotwórczy	Przykład formy rzeźby
lodowiec		
	akumulacja	
wiatr		
	abrazja (erozja)	

Najczęściej powtarzające się błędy

Błędy wynikały z braku rozumienia pojęć: *proces rzeźbotwórczy, czynnik rzeźbotwórczy i forma rzeźby*. Braki wiedzy merytorycznej były przyczyną mylenia erozji i akumulacji oraz form rzeźby wytworzonych przez różne czynniki rzeźbotwórcze. Jako czynnik rzeźbotwórczy doprowadzający do powstania doliny U-kształtnej podawano np.: *zderzenie płyt litosfery, działalność człowieka*, a jako proces wytwarzający klif m.in.: *upwelling, odpływy, adwekcja, wymywanie*.

Komentarz

Zadania sprawdzające związek procesów rzeźbotwórczych z czynnikami i efektami procesów geologicznych stosowane są na każdym z egzaminów maturalnych. Związki przyczynowo-skutkowe w środowisku przyrodniczym pozwalają sprawdzić rozumienie zjawisk dynamicznych w przyrodzie i dobrze różnicują zdających. Ta umiejętność nie została przez zdających dobrze opanowana – większość zdających nie odróżniała procesu od czynnika, który go powoduje, nie potrafiła rozumować przyczynowo-skutkowo.

Zadanie 16. (1 pkt)

Zaznacz poprawną odpowiedź.

Glina, less, zlepieniec, żwir powstały w wyniku

- A. wytrącania się z wody związków chemicznych.
- B. oddziaływania wysokiego ciśnienia wewnątrz Ziemi.
- C. nagromadzenia szczątków organicznych.
- D. nagromadzenia produktów wietrzenia skał.

Sprawdzane umiejętności

Wykazywanie się znajomością genezy podanych skał. Standard I,1.8

Rozwiązywalność zadania

50%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

D. w wyniku nagromadzenia produktów wietrzenia skał.

Najczęściej powtarzające się błędy

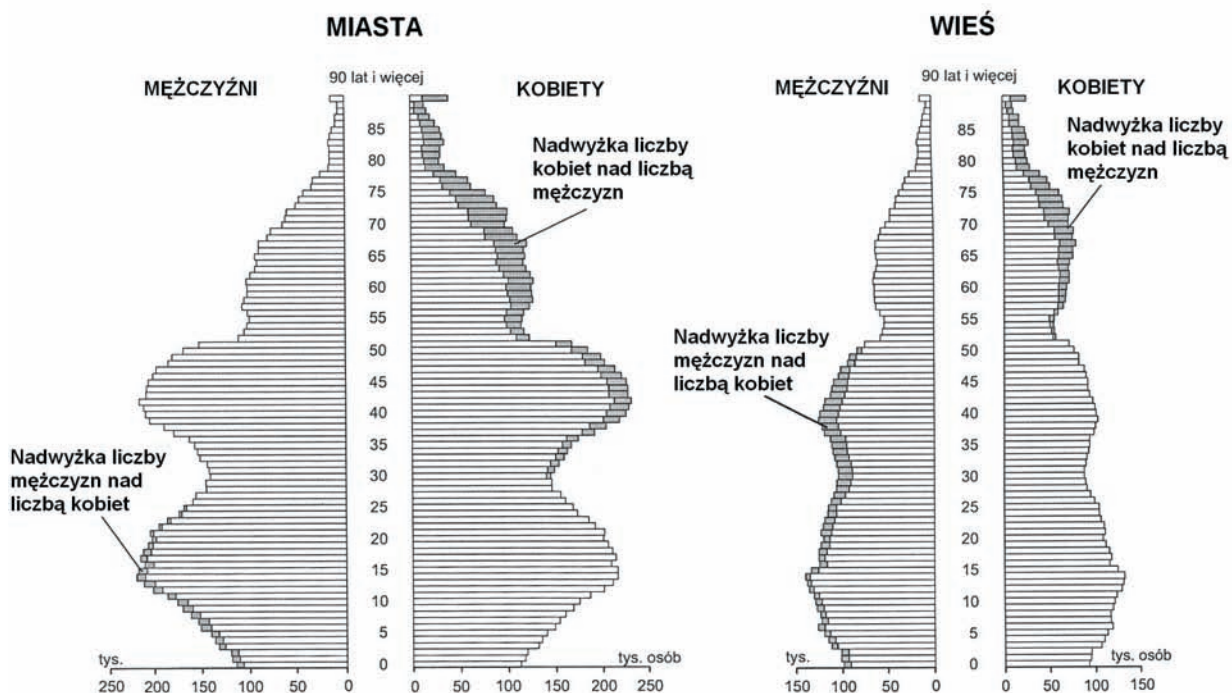
Pojawiały się wszystkie dystraktory a najczęściej A i C.

Komentarz

W zadaniu sprawdzano podstawową umiejętność z zakresu podstaw geologii. Zadanie większości zdających nie powinno sprawiać problemu, gdyż z rozpoznawaniem podstawowych cech minerałów i skał uczeń spotyka się już w szkole podstawowej. Wiele odpowiedzi było wyborami przypadkowymi.

Zadanie 17. (2 pkt)

Piramidy przedstawiają strukturę wieku i płci miejskiej i wiejskiej ludności Polski w 2002 roku.

Wykorzystaj rysunki i podaj dwa podobieństwa oraz dwie różnice, charakteryzujące ludność mieszkającą w Polsce w miastach i na wsi.

Sprawdzane umiejętności

Porównywanie piramid wieku i płci ludności miast i wsi oraz wskazywanie podobieństw i różnic demograficznych między ludnością zamieszkującą te obszary. Standard II, 1.4

Rozwiązywalność zadania

57%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Podobieństwa:

- w starszych rocznikach występuje przewaga kobiet nad mężczyznami
- roczniki najstarsze mają najmniejszą liczebność
- w młodszych rocznikach przewaga chłopców (mężczyzn) nad dziewczynkami (kobietami)
- rodzi się coraz mniej dzieci
- wyższe demograficzne w mieście i na wsi przedzielone są niżami demograficznymi.

Różnice:

- więcej ludzi mieszka w miastach niż na wsi
- przewaga kobiet nad mężczyznami zaczyna się w mieście wcześniej niż na wsi
- na wsi występuje deficyt kobiet
- różnice między wyżami i niżami demograficznymi są mniejsze na wsi a większe w miastach.

Najczęściej powtarzające się błędy

Odczytywano podobieństwa w odniesieniu wyłącznie do grup wiekowych wskazanych znacznikiem (kreską). Porównywano kształty piramid wieku i płci zamiast cech ludności miejskiej i wiejskiej, np. podawano *na wsi piramida jest węższa*. Używano zaskakujących określeń jak *pleć wiejska i miejska, ludność starcza, po prawej stronie są kobiety a po lewej mężczyźni*. Jako podobieństwo odczytano z piramidy wieku i płci cechę: *kobiety są lepiej wykształcone*. Zwracała uwagę nieudolność formułowania podobieństw i różnic, np.: *w mieście i na wsi występuje dużo ludzi w wieku pozarodkowym, na wsi i w mieście kobiety są zdrowsze, w miastach przeżywalność jest większa, w mieście i na wsi kobiety i mężczyźni mają w nadwyżce różne lata*.

Komentarz

Zdający nie potrafili uogólnić informacji odczytywanych na podstawie porównań ludności wsi i miast. Często różnice odnosili do wąskich przedziałów wieku i płci ludności, porównując np. tylko ludność w wieku 35 – 50 lat. Zadanie okazało się trudne ze względu na konieczność porównania nie piramid, ale odczytanych z nich cech ludności.

Zadanie 18. (2 pkt)

Wymienione poniżej regiony podziel na dwie grupy A i B.

1. Nizina Gangesu
2. wyspa Honsiu
3. wyspa Jawa
4. region Nadrenii Północnej-Westfalii
5. region północnej Francji

A. Regiony o dużej gęstości zaludnienia, wynikającej ze szczególnie korzystnych warunków przyrodniczych dla rozwoju rolnictwa.

B. Regiony o dużej gęstości zaludnienia, wynikającej ze szczególnie dogodnych warunków dla rozwoju przemysłu.

Sprawdzane umiejętności

Grupowanie podanych obszarów według przyczyn dużej gęstości zaludnienia. Standard I, 4.2

Rozwiązywalność zadania

40%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

A.

1. Nizina Gangesu
3. wyspa Jawa

B.

2. wyspa Honsiu
4. region Nadrenii Północnej-Westfalii
5. region północnej Francji

Najczęściej powtarzające się błędy

Zaklasyfikowanie tych samych regionów do dwóch grup.

Niektórzy zdający, wbrew poleceniu, nie grupowali wszystkich podanych obszarów, ale np. wybierali po jednym przykładzie z podanych obu grup.

Komentarz

Zdający najslabsi opuszczali to zadanie lub udzielali całkowicie błędnych odpowiedzi. W zadaniu należało posłużyć się zawartą w poleceniu wskazówką: „szczególnie korzystne warunki do rozwoju” – w przypadku rolnictwa były to warunki przyrodnicze, jak urodzajne gleby, sprzyjający rolnictwu klimat, a w regionach przemysłowych np. zasoby surowcowe i / lub dogodne położenie transportowe. Najłatwiejsze było dla zdających przyporządkowanie do grup Niziny Gangesu i Jawy – obszarów, które są typowe dla regionów zawdzięczających dużą gęstość zaludnienia szczególnie korzystnym warunkom przyrodniczym dla rozwoju rolnictwa.

Zadanie 19. (2 pkt)

Poniżej wymieniono dwa okresy i kierunki dużych ruchów migracyjnych ludności.

Wymień po dwa skutki społeczno-gospodarcze podanych migracji dla regionów odpływu lub napływu ludności.

- A. Przymusowa migracja ludności tubylczej Afryki do Ameryki Południowej i Północnej w okresie XVI-XVIII w.
- B. Migracja ludności z Turcji do Niemiec z przyczyn ekonomicznych w okresie od początku drugiej połowy XX w. do czasów obecnych.

Sprawdzane umiejętności

Wykazanie się znajomością skutków podanych migracji na świecie dla regionów odpływu lub napływu ludności. Standard I, 6.5

Rozwiązywalność zadania

40%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

A. np.:

- pojawienie się rasy (odmiany) negroidalnej na obu kontynentach Ameryk
- ubytek ludności w Afryce
- powstanie ras (odmian) mieszanych w Ameryce
- zwiększenie liczebności niewolników
- tania siła robocza w obu Amerykach
- rozwój rolnictwa plantacyjnego w obu Amerykach
- rasizm np. w USA.

B. np.:

- tania siła robocza w Niemczech
- wzrost liczebności mniejszości tureckiej w Niemczech (dzięki wysokiemu przyrostowi naturalnemu tej grupy ludności)
- wzrost przyrostu naturalnego ludności w Niemczech
- wzrost liczby mieszkańców Niemiec
- problemy z adaptacją społeczną mniejszości narodowej w Niemczech
- konflikty między ludnością turecką a ludnością niemiecką
- korzyści finansowe dla Turcji – napływ środków finansowych od emigrantów wspierających rodziny pozostałe w ojczyźnie
- wysokie koszty społeczne, jakie ponoszą Turcy (np. wynikające z rozbitcia rodzin)
- pojawienie się dużej ilości muzułmanów w Niemczech.

Najczęściej powtarzające się błędy

Częstym błędem było mylenie skutków migracji z jej przyczynami. Zdający pisali np. *pragnienie podniesienia standardu życia przez Turków, bieda w Turcji, poszukiwanie pracy i lepszych zarobków*. Kolejnym błędem zdających było odnoszenie skutków migracji bezpośrednio do sytuacji migrantów, a nie do regionów emigracji lub imigracji. Zdający, którzy nieuważnie czytali załączony opis migracji ludności z Turcji do Niemiec, podawali skutek migracji, odbywających się z przyczyn innych niż ekonomiczne. Pisano np. *mniejsze zagrożenie życia ludzi mieszkających w Turcji, lepsza przyszłość, głód, bieda, lepszy rozwój gospodarczy, szybki rozwój gospodarki, zła sytuacja polityczna*.

Komentarz

Zadanie wymagało szerszej wiedzy o uwarunkowaniach rozwoju społeczno-gospodarczego obu Ameryk. Trudniejsze dla zdających okazało się sformułowanie skutków migracji ludności tubylczej Afryki do Ameryk. Lepiej wypadły odpowiedzi odnoszące się do współczesnej sytuacji gospodarczej Niemiec i Turcji. Zdającym wyraźnie trudność sprawiała także duża różnica czasowa podanych okresów migracji. Dla wielu barierą okazało się wymaganie sformułowania zwięzłej, konkretnej odpowiedzi. Lakoniczność, ogólnikowość niepoprawny język wielu odpowiedzi pozbawiała je sensu i nie pozwalała na ich pozytywną ocenę np. jako skutki migracji wymieniono m.in.: *oblężenie miast niemieckich Turkami, duże zbiory w Amerykach, korki uliczne w Berlinie, przeludnienie Ameryki*. Zdający, którzy uzyskali niskie wyniki z egzaminu, opuszczali to zadanie lub udzielając odpowiedzi, operowali ogólnikami.

Zadanie 20. (1 pkt)

Tabela przedstawia liczbę ludności w największych miastach Polski w 2000 r. oraz w 2004 r.

Ludność w tys. w miastach o wielkości 200 000 i więcej mieszkańców w latach	
2000 r.	2004 r.
8 303,5	8 213,8

Zaznacz dwie główne przyczyny zmian liczby ludności Polski w grupie miast liczących 200 000 i więcej mieszkańców.

- A. Nadumieralność mężczyzn w wieku produkcyjnym.
- B. Niski lub ujemny przyrost naturalny ludności dużych miast.
- C. Wzrost liczby rozwodów w dużych miastach.
- D. Dodatnie saldo migracji ludności w dużych miastach.
- E. Odpływ zamożniejszej ludności wielkich aglomeracji do stref peryferyjnych miast.

Sprawdzane umiejętności

Wykazanie się znajomością przyczyn zmian liczby ludności w największych miastach Polski. Standard I, 7.1

Rozwiązywalność zadania

42%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

- B. Niski lub ujemny przyrost naturalny ludności dużych miast
- E. Odpływ zamożniejszej ludności wielkich aglomeracji do stref peryferyjnych miast

Najczęściej powtarzające się błędy

Częściej pomijano odpowiedź B jako poprawną a wybierano błędną odpowiedź D. (Dodatnie saldo migracji w dużych miastach). Zdarzały się skreślenia więcej niż dwóch

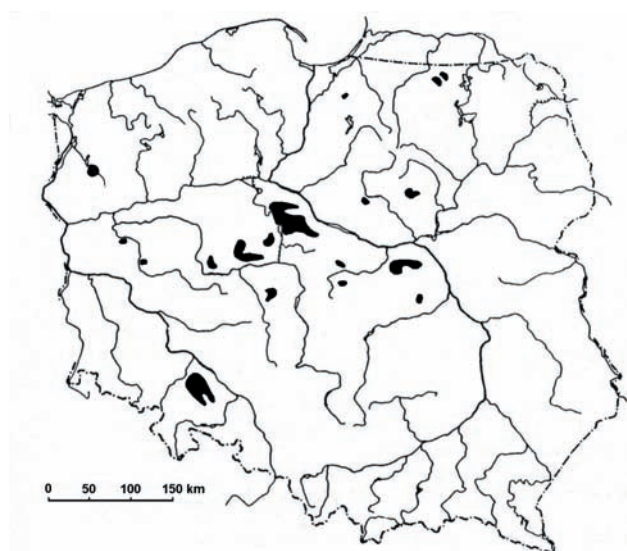
wymaganych odpowiedzi. Zdający często wskazywali na jedną poprawną i jedną niepoprawną przyczynę zmian liczby ludności w dużych miastach Polski. Takie odpowiedzi oceniano na 0 pkt. Zdający, którzy wybierali obie niepoprawne odpowiedzi, wskazywali najczęściej na A. i na D.

Komentarz

W zadaniu sprawdzano znajomość przyczyn zjawiska charakterystycznego dla współczesnej urbanizacji w Polsce. W większości prac zadanie wykonywano poprawnie. Częsty wybór odpowiedzi D. wskazuje, że niektórzy niepoprawnie odczytywali z tabeli zmiany liczby ludności w dużych miastach lub nie rozumieli, czym jest saldo migracji ludności.

Zadanie 21. (1 pkt)

Na mapie Polski zaznaczono główne rejony występowania typu gleby, która wytworzyła się na obszarach zarastających bagien i zanikających jezior.

Zaznacz nazwę typu gleby, której występowanie przedstawiono na mapie.

- A. czarne ziemie
- B. czarnoziemy
- C. brunatne
- D. bielice

Sprawdzane umiejętności

Wykazywanie się znajomością rozmieszczenia i genezy podanego typu gleby występującej w Polsce. Standard I, 1.24

Rozwiązywalność zadania

26%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

- A. (czarne ziemie)

Najczęściej powtarzające się błędy

Wybierano wszystkie dystraktory. Najczęściej zakreślano *czarnoziemy*, pomijając związek genezy tych gleb z lessowym podłożem jako skałą macierzystą, która występuje tylko w południowej części naszego kraju. Częste wskazywano także na gleby brunatne, które zajmują około połowy powierzchni Polski. Analiza mapy do takiego wniosku nie mogła prowadzić.

Komentarz

W zadaniu wykorzystano mapę, na której przedstawiono rozmieszczenie głównych rejonów występowania czarnych ziem w Polsce oraz krótki opis genezy gleby. Materiał źródłowy wymagał analizy. Jednak niewielu zdających podało poprawną odpowiedź. Uczniowie nadal niechętnie korzystają podczas nauki z podstawowego źródła informacji geograficznej, jaki stanowią mapy i uczą się zjawisk geograficznych w oderwaniu od obrazu przestrzennego zjawiska. Tymczasem mapy są najczęstszym materiałem źródłowym w zadaniach egzaminacyjnych.

Zadanie 22. (2 pkt)

Przyporządkuj podanym opisom rośliny uprawne wybrane z wymienionych poniżej.

ryż, ziemniaki, herbata, pszenica, kawa

- Ważne rejony uprawy tego zboża znajdują się na obszarach Ukrainy i Powołża, Niziny Chińskiej, Niziny La Platy, wschodniej części Wielkich Równin w Ameryce Północnej.
.....
- Ojczyzną tej użytki jest Etiopia, ale największe obszary uprawy znajdują się w Ameryce Południowej. Zbiór dokonywany jest ręcznie, uprawa i wstępne przetwarzanie są pracochłonne.
.....
- Posiada niewielkie wymagania glebowo-klimatyczne. Uprawiana jest głównie na półkuli północnej. Jest rośliną żywieniową dla ludności, stanowi też paszę dla trzody chlewnej i surowiec w przemyśle spożywczym.
.....

Sprawdzane umiejętności

Przyporządkowywanie opisom podanych roślin uprawianych na świecie. Standard I, 3.1

Rozwiązywalność zadania

36%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Od góry:
pszenica
kawa
ziemniaki

Najczęściej powtarzające się błędy

Zdający popełniali najczęściej błędów przy opisie pszenicy. Opisowi tego zboża najczęściej przyporządkowywali ryż, opisowi kawy – herbatę, opisowi ziemniaków – pszenicę.

Komentarz

Zadanie sprawdzało opanowanie podstawowych wiadomości z zakresu geografii rolnictwa, przede wszystkim znajomość rozmieszczenia upraw podstawowych roślin na świecie. Występowanie największej ilości błędów, polegających na przyporządkowaniu ryżu do opisu rozmieszczenia upraw pszenicy, może wynikać z faktu, iż w opisie wymieniono Nizinę Chińską jako ważny rejon uprawy tego zboża. Stereotypowe myślenie (ryż kojarzony jest przede wszystkim z Chinami) zapewne zdecydowało o wyborze tej rośliny. Część zdających bezkrytycznie przyjęła do wiadomości podany w opisie fakt, iż roślina, o którą pytano, jest uprawiana również na Ukrainie i Wielkich Równinach.

Zadanie 23. (2 pkt)

Tekst odnosi się do gospodarowania ziemią rolniczą w krajach słabo rozwiniętych.

W krajach rozwijających się ogromne obszary ziemi zajmują gospodarstwa należące do wielkich spółek i koncernów krajów wysoko rozwiniętych. Wiele amerykańskich, angielskich towarzystw i banków ma również tysiące hektarów ziemi w krajach Afryki, Azji, Ameryki Łacińskiej, użytkując je jako plantacje trzciny cukrowej, kakaowca, herbaty, drzew kauczukowych. Przedsiębiorstwa są zarządzane przez personel zazwyczaj nie pochodzący z kraju, w którym są położone. Ze względu na wysoką specjalizację gospodarstwa te mają charakter monokultury.

Na podstawie: J. Falkowski, J. Kostrowicki, *Geografia rolnictwa świata*, 2002

Wykorzystaj tekst oraz własną wiedzę i podaj trzy konsekwencje, wynikające z lokalizacji gospodarstw należących do wielkich spółek i koncernów na obszarach krajów słabo rozwiniętych.

Sprawdzane umiejętności

Wykazanie się umiejętnością wyróżnienia konsekwencji wynikających z działalności międzynarodowych spółek i koncernów w krajach słabo rozwiniętych gospodarczo. Standard III, 1.5

Rozwiązywalność zadania

37%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

- bogacenie się spółek
- praca dla miejscowej taniej siły roboczej
- duże zyski dla właścicieli plantacji
- brak ziemi dla miejscowej ludności
- zyski z plantacji płyną nie do kraju słabo rozwiniętego, lecz do koncernów
- ziemia uprawna wykorzystywana jest na plantacje roślin przeznaczonych na eksport a nie do produkcji żywności dla ludności miejscowej
- miejsca pracy dla wykwalifikowanych pracowników są zajmowane przez cudzoziemców
- gleby mogą ulegać wyjaławianiu.

Najczęściej powtarzające się błędy

Podawano przyczyny zamiast skutków np. *tania ziemia, tania siła robocza, niskie podatki* lub uciekano się do przepisywania sformułowań z tekstu źródłowego.

Wiele odpowiedzi formułowano ogólnikowo nie wyjaśniając, do której z grup krajów się odnoszą, np.: *bogacenie się państw, kraj się rozwija, mniejszy dochód, rozwój rolnictwa.*

Komentarz

Za zadanie zdający uzyskiwali na ogół jeden punkt. Wiele odpowiedzi odbiegało od zadanego polecenia, np. pisano bez związku z poleceniem *zanieczyszczenie środowiska, konflikty zbrojne, problemy z wodą*. Najslabsi zdający wykazali brak umiejętności korzystania z tekstu źródłowego w kontekście polecenia.

Zadanie 24. (2 pkt)

Tabela przedstawia produkcję stali surowej w mln ton w wybranych krajach świata w 2005 roku.

Kraj	Produkcja stali w mln ton
Chiny
Indie	38,1
Korea Południowa	47,8
Niemcy	44,5
Świat ogółem	1138,8

a) Oblicz i wpisz do tabeli wielkość produkcji stali w Chinach w mln ton w 2005 roku wiedząc, że udział tego kraju w produkcji świata wynosił wówczas 31,2%.

Miejsce na obliczenia:

b) Wypisz z tabeli dwa kraje, w których hutnictwo stali bazuje na własnym wysokim wydobyciu rud żelaza i bogatych zasobach tego surowca.

1. 2.

Sprawdzane umiejętności

a) Obliczanie na podstawie dostarczonych informacji wielkości produkcji podanego wyrobu we wskazanym kraju. Standard II, 2.2c

b) Wykazanie się znajomością uwarunkowań rozmieszczenia przemysłu wydobywczego. Standard I, 3.5

Rozwiązywalność zadania

26%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

a) Obliczenia: $1138,8 - 100\%$
 $x - 31,2\%$
 $x = 355,3$ mln ton

b) Chiny, Indie

Najczęściej powtarzające się błędy

Brak umiejętności obliczenia wielkości liczbowej z udziału procentowego. Błędy rachunkowe w mnożeniu. Podawano Koreę Pd. lub Niemcy jako kraje bazujące na własnych bogatych zasobach rud żelaza bądź wymieniano kraje niepodane w tabeli, np. *Rosja*.

Komentarz

Na ogół zdający radzili sobie z wyliczeniami matematycznymi. Zdarzało się, że w wartości liczbowej źle przesunięto przecinek, błędnie odczytano dane z tabeli, ale nie uniknięto także błędów rachunkowych. Zadania rachunkowe obarczone są zawsze błędami wynikającymi z pośpiechu i niedbałości. Zdający mogą korzystać z kalkulatorów, ale nie wyeliminowało to jednak błędów nawet w prostych działaniach matematycznych.

Zadanie 25. (2 pkt)

a) Z podanych trzech typów okręgów przemysłowych zaznacz ten, który charakteryzuje się rozwojem gałęzi i branż przemysłu takich jak: elektrotechniczny, środków transportu, odzieżowy, farmaceutyczny, poligraficzny i perfumeryjno-kosmetyczny.

Typy okręgów przemysłowych:

- A. Transportowy
- B. Miejski
- C. Surowcowy

b) Wyjaśnij, dlaczego w okręgach tego typu rozwinęły się wymienione gałęzie i branże przemysłu.

<p>Sprawdzane umiejętności Rozpoznawanie na podstawie struktury gałęziowej typu okręgu przemysłowego i wyjaśnianie jego struktury przemysłu. Standard I, 3.5</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 57%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających a) miejski b) – zaplecze naukowo-techniczne dla rozwoju wielu nowoczesnych gałęzi przemysłu – produkcja dostosowana do dużego zapotrzebowania na różnorodne towary konsumpcyjne – możliwość kooperacji między licznymi zakładami przemysłowymi powoduje, że jest dużo różnych fabryk – duży popyt na tego typu wyroby, wynikający z chłonnego rynku zbytu.</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Najczęściej błędnie wybierano typ okręgu. W uzasadnieniu podawano często nieprzemyślane, naiwne argumenty, np. <i>Okręg miejski jest dla wszystkich dostępny, można tam znaleźć, to co jest nam potrzebne i wiemy gdzie tego szukać.</i></p>
<p>Komentarz W wyjaśnieniu najczęściej koncentrowano się na rynku zbytu, jaki stanowi skupisko ludności oraz na cechach siły roboczej, jaką koncentrują miasta. Słabością odpowiedzi była nieudolność w formułowaniu wyjaśnienia. Często podawano fakty, które nie zawsze stanowiły potwierdzenie wyboru typu okręgu, np. <i>duże skupisko ludności, w miastach mieszka dużo ludzi, ludzie mają duże potrzeby, w miastach powstają wyspecjalizowane fabryki</i>. Zdający rzadko posługiwali się terminologią geograficzną z zakresu czynników lokalizacji, np. zamiast rynek zbytu pisano: <i>bardzo dużo ludzi kupuje towary</i>.</p>

Zadanie 26. (2 pkt)

Zdania odnoszą się do przemian, które zaszły w przemyśle Polski od początku lat 90. XX wieku do czasów obecnych.

Wpisz obok każdego zdania literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub literę F, gdy zdanie jest fałszywe.

Udział zatrudnionych w prywatnym sektorze przemysłu wzrósł.
Efektywność wykorzystania surowców w przemyśle zmalała.
Liczba zakładów przemysłowych o małej i średniej wielkości wzrosła.
Wydajność pracy w przemyśle wzrosła.

<p>Sprawdzane umiejętności Wykazanie się znajomością obecnych przemian zachodzących w polskim przemyśle. Standard I, 8.5</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 61%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających P, F, P, P</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Błędnie oceniano zwłaszcza „Efektywność wykorzystania surowców w przemyśle” oraz „Wydajność pracy w przemyśle”.</p>
<p>Komentarz Większość odpowiedzi była poprawna. Występujące błędy wynikały z nieznaności uwarunkowań rozwoju polskiego przemysłu – najczęściej w punktach dotyczących efektywności wykorzystania surowców i wydajności pracy w przemyśle. Należało zauważyć, że efektywność i wydajność w polskim przemyśle wzrosła. Świadczą o tym rezultaty działalności gospodarczej, w tym jakość i ilość produktów wytwarzanych przez polski przemysł. Zdającym zabrakło wiedzy, że o zmniejszeniu marnotrawstwa wykorzystywanych surowców i wzroście wydajności produkcji zdecydował przede wszystkim rachunek ekonomiczny w gospodarce rynkowej, którą w Polsce wprowadzono na początku lat 90. XX wieku.</p>

Zadanie 27. (1 pkt)

Zaznacz nazwę kraju, w którym stroną współczesnego konfliktu etniczno-politycznego stała się ludność albańska.

- A. Turcja
- B. Serbia
- C. Rosja
- D. Grecja

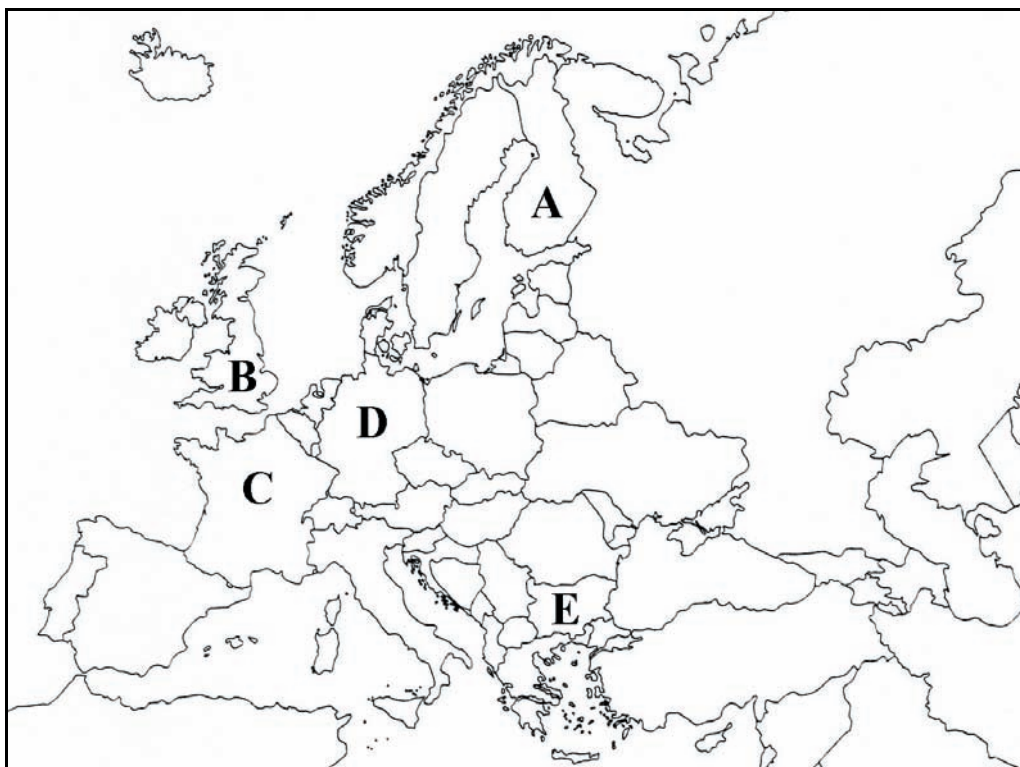
<p>Sprawdzane umiejętności Wykazanie się znajomością obszarów konfliktów zbrojnych na świecie. Standard I, 9.1</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 69%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających B. Serbia</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Wśród odpowiedzi błędnych pojawiały się wszystkie podane w zadaniu dystraktory. Najczęściej wybierano odpowiedź poprawną, wśród odpowiedzi błędnych wskazywano Turcję, najrzadziej wybierano Grecję.</p>

Komentarz

Zdający na ogół podawali poprawną odpowiedź. Zadanie odnosiło się do aktualnych wydarzeń w Europie szeroko komentowanych w mediach. Zadania z zakresu geografii politycznej nie sprawiają trudności tym zdającym, którzy interesują się bieżącymi wydarzeniami na świecie.

Zadanie 28. (2 pkt)

Na mapie literami od A do E zaznaczono wybrane kraje Unii Europejskiej.

Podział polityczny według stanu na 31.12.2007 r.

Na podstawie opisów rozpoznaj trzy kraje UE spośród pięciu oznaczonych na mapie literami od A do E. Obok każdego z opisów podaj nazwę kraju oraz literę, którą jest on oznaczony na mapie.

- Jeden z dwóch krajów przyjętych do Unii Europejskiej w 2007 roku. Ważną rolę w gospodarce kraju odgrywa turystyka. Większość ludności wyznaje prawosławie.

Kraj Oznaczenie na mapie

- Kraj UE o najniższej gęstości zaludnienia, dużej lesistości, wysokim odsetku internautów wśród ludności. Jest eksporterem papieru, produktów przemysłu drzewnego i sprzętu telekomunikacyjnego.

Kraj Oznaczenie na mapie

- Kraj o największej powierzchni wśród państw UE, wyróżniający się dobrze rozwiniętym rolnictwem, ważną rolę w jego gospodarce odgrywa turystyka międzynarodowa. Jest to najliczniej odwiedzany przez turystów kraj Europy.

Kraj Oznaczenie na mapie

<p>Sprawdzane umiejętności Rozpoznawanie na podstawie opisu wybranych krajów członkowskich Unii Europejskiej oraz identyfikowanie ich na mapie politycznej Europy. Standard II, 1.2</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 30%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających W kolejności od góry: Bułgaria E Finlandia A Francja C</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Np. zamiast Bułgarii wskazywano Grecję należącą do wspólnoty od 1981 r., podczas gdy w zadaniu pytano o kraj przyjęty do UE w 2007 r. Błędnie wskazywano także położenie na mapie Europy wybieranych krajów. W wielu odpowiedziach pojawiały się państwa leżące poza kontynentem Europy, w tym <i>Indonezja i Nowa Zelandia</i>.</p>
<p>Komentarz Zadanie wskazuje, że zdający w większości słabo orientują się na mapie politycznej Europy. Nawet poprawnie rozpoznany z opisu kraj często był błędnie lokalizowany na mapie. Zdający w zadaniu otrzymywał punkty dopiero za rozpoznanie kraju i wskazanie litery, którą oznaczono jego położenie na mapie. Ten typ zadania występował we wszystkich dotychczas zastosowanych arkuszach maturalnych z geografii i po raz kolejny maturzyści wykazali słabą orientację na mapie politycznej własnego kontynentu. Zdający, którzy poprawnie odpowiedzieli na to zadanie z pewnością należą do grupy najlepiej przygotowanych do egzaminu maturalnego z geografii.</p>

Zadanie 29. (2 pkt)

Wpisz do tabeli nazwy krajów, w których działalność człowieka doprowadziła do opisanych przekształceń środowiska. Nazwy krajów wybierz z podanych.

Ukraina, Uzbekistan, Kuwejt, Bangladesz, Mongolia

Opis przekształceń środowiska	Kraj
Część obszaru tego kraju odczuwa do dziś skutki awarii elektrowni atomowej, która miała miejsce w 1986 roku. Obszary dotknięte katastrofą zostały wyłączone z działalności gospodarczej na długi czas.	
Wody przybrzeżne tego kraju, położonego nad zatoką morską, zostały skażone ropą naftową i jej pochodnymi podczas wojny, do której doszło w tym regionie w latach 90. XX w.	
Nierozważne nawadnianie pól bawełny z dorzeczy dwóch rzek doprowadziło do wysychania dużego jeziora i zachwiało gospodarką tego regionu.	

<p>Sprawdzane umiejętności Przyporządkowywanie podanym opisom przekształceń środowiska kraje, w których miały one miejsce. Standard I, 1.28</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 35%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających Od góry w kolejności: Ukraina Kuwejt Uzbekistan</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Tylko w niewielu pracach poprawnie do opisu przyporządkowano Uzbekistan. Zwykle podawano tu Mongolię lub Bangladesz. W odpowiedziach pojawiały się także kraje niewymienione w zadaniu jak np. Birma, Chiny.</p>
<p>Komentarz Problem wysychania Jeziora Aralskiego, do którego odnosił się opis umieszczony w tabeli jako ostatni, jest jednym z najczęściej cytowanych w podręcznikach szkolnych przykładów skutków nierozważnej gospodarki człowieka.</p>

Zadanie 30. (2 pkt)

W Stanach Zjednoczonych rozwija się produkcję etanolu – paliwa z kukurydzy, zwanego „zielonym paliwem”. Etanol używany jest jako dodatek do benzyny, jego udział może osiągnąć 80% mieszanki.

Przedstaw po dwa przykłady korzyści, które mogą wynikać dla środowiska przyrodniczego i gospodarki z produkcji „zielonych paliw” w Stanach Zjednoczonych.

<p>Sprawdzane umiejętności Podawanie korzyści wynikających z zastosowania paliwa ekologicznego. Standard III, 1.5</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 58%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających <u>korzyści dla środowiska przyrodniczego, np.:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – zmniejszy się emisja szkodliwych związków do atmosfery podczas spalania biopaliw w porównaniu z paliwem tradycyjnym – oszczędność ropy naftowej i gazu ziemnego, których wykorzystanie do produkcji paliwa będzie mogło się zmniejszyć – „zielone paliwa” oparte są na surowcu odnawialnym – szybciej ulegają biodegradacji niż paliwa tradycyjne – gromadzenie i transport surowca nie stwarza takiego zagrożenia dla środowiska jak paliwo tradycyjne <p><u>korzyści gospodarcze, np.:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – „zielone paliwa” mogą stanowić alternatywne źródła dochodów dla ludności wiejskiej – zagospodarowywane będą pod uprawę kukurydzy ziemie leżące odłogiem – pozyskiwanie kukurydzy do produkcji „zielonych paliw” jest tańsze niż eksploatacja ropy naftowej – zmniejszy się problem nadprodukcji kukurydzy w USA

- mogą powstać nowe miejsca pracy przy produkcji biopaliw
- wzrosną dochody z uprawy kukurydzy
- rząd USA nie będzie musiał subsydiować produkcji kukurydzy

Najczęściej powtarzające się błędy

Znaczna część zdających myliła korzyści dla środowiska z korzyściami gospodarczymi. Podawano także odpowiedzi niedbale i ogólnikowo formułowane, przez co niezrozumiałe, np.: *większe zazielenienie, możliwość ograniczenia nawozów, rozwój przemysłu kukurydzianego.*

Często ta sama odpowiedź nieco inaczej była zapisywana, np.:

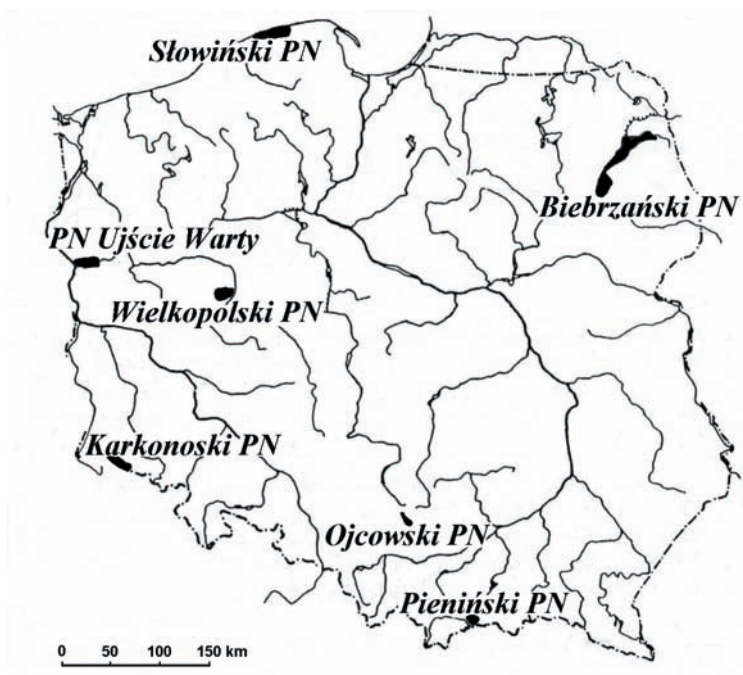
1. *zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska*
2. *mniejsze zanieczyszczenie atmosfery.*

Komentarz

Zadanie nie sprawiało większych problemów zdającym. Słabsi zdający mieli problem z przedstawieniem dwóch przykładów korzyści dla środowiska i gospodarki wynikających z produkcji „zielonych paliw”. Większość dostrzegała jedynie korzyść w postaci zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska oraz zyski płynące z uprawy kukurydzy. Wiele odpowiedzi pozbawionych było sensu, np. *koniec spalin, zielony kolor jest ekologiczny, można obsadzać kukurydzą pasy przydrożne.*

Zadanie 31. (2 pkt)

Na mapie zaznaczono wybrane parki narodowe w Polsce.

Spośród zaznaczonych na mapie parków narodowych Polski wybierz i zapisz po dwa przykłady tych, które charakteryzują się podanymi cechami.

- Osobliwością każdego z parków są formy krasowe, malownicza dolina rzeki, endemiczne gatunki roślin.

Parki:,

- Do najważniejszych walorów parków należą rozległe obszary podmokłe, bagna i torfowiska, stanowiące siedlisko dla ptactwa wodnego.

Parki:,

Sprawdzane umiejętności

Rozpoznawanie wybranych parków narodowych Polski na podstawie podanych cech i mapy. Standard II, 1.2

Rozwiązywalność zadania

42%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Od góry:

- Ojcowski, Pieniński
- Ujście Warty, Biebrzański

Najczęściej powtarzające się błędy

Wpisywano ten sam park narodowy w obu przykładach lub wpisywano nazwy parków, których nie zaznaczono na mapie, np. *Świętokrzyski, Kampinoski*.

Komentarz

Zdający wykazali się słabą wiedzą na temat cech parków narodowych w Polsce. Trudnością było podanie dwóch parków spełniających podane warunki. Najczęściej rozpoznawano Ojcowski i Biebrzański Park Narodowy. O poziomie opanowania umiejętności rozpoznawania walorów parków narodowych świadczyły m.in. takie odpowiedzi jak np. wskazanie rzeźby krasowej jako osobliwości Parku Pienińskiego i zarazem Biebrzańskiego.

Arkusz egzaminacyjny dla poziomu rozszerzonego

Arkusz egzaminacyjny z geografii dla poziomu rozszerzonego zawierał 35 zadań, w tym 15 zadań zamkniętych wielokrotnego wyboru i na dobieranie oraz 20 zadań otwartych krótkiej odpowiedzi. Do arkusza dla poziomu rozszerzonego dołączona była barwna mapa szczegółowa w skali 1:50000, obejmująca fragment Mazurskiego Parku Krajobrazowego. Do treści mapy odnosiło się pierwszych 9 zadań. W arkuszu wykorzystano także inne materiały źródłowe, w tym:

- fotografię obszaru, na którym położone są Mikołajki
- fotografię fragmentu wybrzeża zachodniej Francji
- mapę przedstawiającą granice i kierunki ruchu płyt litosfery
- tabelę przedstawiającą dane klimatyczne wybranych stacji meteorologicznych w Polsce
- wykres przedstawiający koncentrację ozonu w atmosferze
- rysunek przedstawiający izotermy średniej rocznej temperatury powietrza w Warszawie w latach 1961-1980
- diagram przedstawiający procentowy udział wyznawców głównych religii na świecie
- mapę przedstawiającą ludność Polski według województw w 2000 roku oraz prognozę zmian liczby ludności do roku 2030
- wykres przedstawiający strukturę pracujących w gospodarce w wybranych czterech województwach Polski w 2006 roku
- mapę przedstawiającą rozmieszczenie głównych jednostek tektonicznych Polski
- tabelę przedstawiającą cechy rolnictwa wybranych krajów świata w latach 2003-2004
- diagram ilustrujący strukturę zasiewów zbóż na świecie w latach 1998-2000
- mapę konturową świata, na której zaznaczono obszary wybranych współczesnych konfliktów zbrojnych i sporów terytorialnych
- mapę przedstawiającą dolinę Nilu i Zbiornik Nasera.

Materiały źródłowe stanowiły podstawę do wyjaśniania, analizowania i oceniania zjawisk przyrodniczych i antropogenicznych w różnych skalach przestrzennych i czasowych.

Opis zadań egzaminacyjnych. Sprawdzane umiejętności, typowe odpowiedzi i uwagi do rozwiązań maturzystów.

Zadania od 1. do 9. wykonaj na podstawie załączonej barwnej mapy przedstawiającej fragment Mazurskiego Parku Krajobrazowego.

Zadanie 1. (1 pkt)

Na fotografii znajduje się fragment terenu przedstawionego na barwnej mapie szczegółowej.

- **Odczytaj z mapy i podaj nazwę własną akwenu oznaczonego na fotografii literą A.**
- **Zaznacz poprawne zakończenie zdania.**

Na fotografii literą B oznaczono

- A. drogę krajową.
- B. drogę wojewódzką.
- C. linię kolejową.
- D. szlak turystyczny.

Sprawdzane umiejętności

Rozpoznawanie obiektów przedstawionych na fotografii. Standard II, 1.2 (P*)

Rozwiązywalność zadania

68%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Jeziro Tałty
C. linię kolejową

*wymagania z poziomu podstawowego

Najczęściej powtarzające się błędy

- Błędnie odczytywana nazwa jeziora z mapy, np. Jez. Tatry, Jez. Łuknajno, Śniardwy
- A. drogę krajową.
- B. drogę wojewódzką.

Komentarz

Większość zdających wymieniła poprawną nazwę akwenu oraz wskazała linię kolejową. Błędy wynikały głównie z pośpiechu i niedbałości w przetworzeniu treści fotografii na treść mapy. Błędy częściej pojawiały się w zamkniętej, drugiej części zadania.

Zadanie 2. (1 pkt)

Podaj nazwy dwóch rodzajów skał przedstawionych w legendzie mapy.

Sprawdzane umiejętności

Wykazanie się znajomością rodzajów skał zastosowanych na mapie. Standard I, 1.2

Rozwiązywalność zadania

39%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

skała liczbowa
podziałka

Najczęściej powtarzające się błędy

Najczęstszym błędem było podanie skały mianowanej, której nie zapisano w legendzie mapy. Wymieniano także zamiast skały mapy – skały, których na próżno doszukiwano się w legendzie i na mapie.

Komentarz

Zadanie okazało się trudne, chociaż odnosiło się do treści, z którymi uczeń zapoznawany jest od szkoły podstawowej. Oprócz braków w podstawowej wiedzy, jak znajomość skały mapy, przyczyną błędów było nieuważne czytanie polecenia.

Zadanie 3. (2 pkt)

Podaj nazwy metod kartograficznych, za pomocą których przedstawiono na mapie:

- obszary leśne
- szlaki kajakowe
- głębokości o tych samych wartościach w jeziorach

Sprawdzane umiejętności

Wykazanie się znajomością metod kartograficznych zastosowanych na mapie. Standard I, 1.2

Rozwiązywalność zadania

43%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

- obszary leśne: metoda powierzchniowa
- szlaki kajakowe: metoda sygnaturowa
- głębokości o tych samych wartościach w jeziorach: metoda izarytmiczna (izolinii)

Najczęściej powtarzające się błędy

Błędy wynikały z braku wiedzy – szlaki kajakowe utożsamiano z metodą izolinii lub metodą kropkową, a głębokości akwenów z metodą zasięgów.

Komentarz

Przyczyną błędów był brak znajomości metod kartograficznych wykorzystywanych do prezentacji zjawisk geograficznych. Zdający najczęściej mieli problemy z określeniem dwóch pierwszych metod kartograficznych. Zdarzało się, że podawano zupełnie wymyślone metody stosując nazwy intuicyjnie, np. dla obszarów leśnych wskazywano – *zielone pola*.

Zadanie 4. (1 pkt)

Powierzchnia Jeziora Łuknajno zajmuje na mapie w skali 1:200000 obszar $1,7 \text{ cm}^2$.

Oblicz powierzchnię jeziora w terenie. Wynik podaj w km^2 . Zapisz obliczenia.

Sprawdzane umiejętności

Obliczanie powierzchni jeziora w terenie. Standard II, 2.2a (P)

Rozwiązywalność zadania

64%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

$1 \text{ cm} - 2 \text{ km}$

$1 \text{ cm}^2 - 4 \text{ km}^2$

$1,7 \text{ cm}^2 - x$

$$x = \frac{1,7 \text{ cm}^2 \times 4 \text{ km}^2}{1 \text{ cm}^2}$$

$x = 6,8 \text{ km}^2$

Odpowiedź: Powierzchnia jeziora w terenie wynosi $6,8 \text{ km}^2$

Najczęściej powtarzające się błędy

Popelniano proste błędy rachunkowe bądź błędy w sposobie przeliczania skali mapy.

Świadczą o tym zapisy:

$$1 \text{ cm} - 1,7 \text{ km} = 1,7 \text{ km}^2$$

$$2 \text{ km} - 3,4 \text{ km} = 6,8 \text{ km}$$

Nieliczni zdający popełniali błędy logiczne podając zapis, np.: $1 \text{ cm}^2 = 4 \text{ km}^2$

Komentarz

Niewielu zdających nie podjęło próby rozwiązania zadania. Błędy wynikały zwykle z niedbałości w rachunkach i zapisie skali mianowanej lub połowej.

Zadanie 5. (1 pkt)

Zaznacz dwa typy jezior polodowcowych, występujących na obszarze objętym mapą.

- A. morenowe
- B. krasowe
- C. cyrkowe
- D. rynnowe
- E. tektoniczne

Sprawdzane umiejętności

Wykazanie się znajomością typów jezior polodowcowych. Standard II, 1.2 (P)

<p>Rozwiązywalność zadania 69%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających A. morenowe D. rynnowe</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Najczęściej wybieranym dystraktorem była odpowiedź C, jezioro cyrkowe, które należy do jezior polodowcowych, ale ten typ powstaje w wyniku działalności lodowców górskich i występuje w innym obszarze źródłowym. Zaskakującym był wybór przez zdających błędnych odpowiedzi E i B, gdyż jeziora tektoniczne i krasowe nie należą do jezior polodowcowych.</p>
<p>Komentarz Zadanie było jednym z łatwiejszych w teście i dobrze sprawdzało rozumienie posiadanej przez zdających wiedzy oraz umiejętność wykorzystywania treści załączonej mapy. Przyczyną błędów był pośpiech i brak zastanowienia w udzielaniu odpowiedzi.</p>

Zadanie 6. (1 pkt)

Jezioro Mikołajskie jest jednym z częściej wykorzystywanych akwenów żeglarskich w Polsce.

Podaj na podstawie mapy dwie przyrodnicze cechy Jeziora Mikołajskiego, świadczące o jego atrakcyjności dla turystyki.

<p>Sprawdzane umiejętności Podawanie na podstawie mapy cech danego jeziora świadczących o jego atrakcyjności dla turystyki. Standard II, 1.1 (P)</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 45%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających Np.: – długie, nadające się do żeglugi – ma głębokość sprzyjającą żeglowaniu – łączy się z innymi jeziorami tworząc szlak żeglowny</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Mylono cechy przyrodnicze z cechami pozaprzyrodniczymi, podając cechy zagospodarowania jeziora, np. <i>slipy, przystanie, wypożyczalnie sprzętu wodnego, dużo hoteli.</i></p>
<p>Komentarz Dla większości zdających zadanie okazało się trudne. W odpowiedziach poprawnych większość zdających koncentrowała się na cechach jeziora sprzyjających żeglarstwu i sportom wodnym. Wymieniano także osobliwości położenia jeziora wśród lasów i urozmaiconej rzeźby. Zadanie wymagało umiejętności czytania mapy. Nieuważni wymieniali cechy, których nie można było odczytać z mapy jak np. <i>plaskie plaże, bogactwo fauny, dużo ryb.</i> Świadczy to o braku zrozumienia polecenia lub nieuważnym jego czytaniu.</p>

Zadanie 7. (2 pkt)

a) Wykorzystaj mapę i podaj czynnik sprzyjający eutrofizacji Jeziora Łuknajno.

b) Zaznacz poprawne zakończenie zdania.

Skutkiem procesu eutrofizacji jezior jest

- A. przyspieszenie rozwoju glonów zabarwiających wodę na zielonkawy kolor.
- B. wzrost zawartości tlenu na skutek rozkładu materii organicznej.
- C. wzrost zasolenia wód jeziora.
- D. spowolnienie odkładania osadów na dnie jeziora.

Sprawdzane umiejętności

a) Wyróżnienie na podstawie mapy czynników sprzyjających eutrofizacji podanego jeziora. Standard II, 1e.7

b) Wykazywanie się znajomością skutków procesu eutrofizacji jezior. Standard I, 2.40

Rozwiązywalność zadania

67%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

a) Np.:

- płytkość jeziora sprzyjająca zarastaniu jeziora
- ograniczona wymiana wód z innymi zbiornikami.

b) A. przyspieszenie rozwoju glonów zabarwiających wodę na zielonkawy kolor.

Najczęściej powtarzające się błędy

Błędy wynikały głównie z braku wiedzy. Jako czynnik eutrofizacji podawano np.: *występowanie strefy ciszy* lub *obecność rezerwatu*.

Komentarz

Ponad połowa zdających wykazała się znajomością skutków procesu eutrofizacji. Większą trudność sprawiło zastosowanie posiadanej wiedzy tj. odczytanie z mapy czynnika, który sprzyja temu procesowi w podanych warunkach miejscowych.

Zadanie 8. (1 pkt)

Wymień na podstawie mapy dwie cechy świadczące o młodoglacjalnej rzeźbie obszaru przedstawionego na mapie.

Sprawdzane umiejętności

Wykazanie się na podstawie mapy znajomością cech obszaru świadczących o jego młodoglacjalnym krajobrazie. Standard II, 1e.4

Rozwiązywalność zadania

41%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Np.:

- obecność licznych jezior
- pagórkowata rzeźba

Najczęściej powtarzające się błędy

Wymieniano najczęściej tylko jedną z cech. W odpowiedziach błędnych podawano np. *nizinny krajobraz, mało zróżnicowana rzeźba, dużo bagien, brak gór.*

Komentarz

Większość zdających nie udzieliła poprawnej odpowiedzi na to polecenie. Trudności zdających wynikały z braku znajomości pojęcia *krajobraz młodogłacjalny* i braku umiejętności czytania mapy.

Zadanie 9. (1 pkt)

Podaj dwa przykłady działań, które powinny być podejmowane w Mazurskim Parku Krajobrazowym, aby nie doprowadzić do zniszczenia lub silnego przekształcenia unikalnego krajobrazu tego obszaru.

Sprawdzane umiejętności

Wykazanie się znajomością działań służących zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego na obszarze parku krajobrazowego. Standard III, 3.1 (P)

Rozwiązywalność zadania

64%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Np.:

- utworzenie w części obszaru parku narodowego
- rozwój agroturystyki zamiast dużych kompleksów hotelowych
- monitorowanie liczby turystów w sezonie letnim
- tworzenie rezerwatów.

Najczęściej powtarzające się błędy

Błędy wynikały głównie z braku umiejętności racjonalnego myślenia. Dotyczyły głównie zakazów, np. *zakaz wjazdu samochodów osobowych, zakaz wszelkiej działalności gospodarczej*, choć ta w parkach krajobrazowych w rzeczywistości jest dozwolona z pewnymi ograniczeniami.

Komentarz

Zadanie nie sprawiło większych trudności. Na ogół wskazywano w odpowiedziach pożądane dla stanu środowiska realne działania związane z turystyką lub gospodarowaniem przez samorządy lokalne.

Zadanie 10. (2 pkt)

Oblicz wysokość górowania Słońca nad horyzontem Warszawy (52°N, 21°E) w dniach 22 czerwca i 22 grudnia. Zapisz obliczenia.

Sprawdzane umiejętności

Obliczanie wysokości Słońca nad horyzontem Warszawy w podane dni w roku. Standard II, 1.6b

Rozwiązywalność zadania

44%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających**22 czerwca**

$$h = 90^\circ - \varphi + 23^\circ 27'$$

$$h = 90^\circ - 52^\circ + 23^\circ 27'$$

$$h = 61^\circ 27'$$

22 grudnia

$$h = 90^\circ - \varphi - 23^\circ 27'$$

$$h = 90^\circ - 52^\circ - 23^\circ 27'$$

$$h = 14^\circ 33'$$

W zadaniu podano szerokość geograficzną miejsca obserwacji: Warszawa (52°N) i daty (22.06 i 22.12), dla których należało podać deklinację Słońca. Dla daty 22.06 za poprawne uznawano podawane w podręcznikach przybliżone wartości deklinacji Słońca: +23°27', +23,°5 a także zapisy: +23,5°, +23,°4, +23,4°. Pozostałe wartości deklinacji dla 22.12: (-23°27'), (-23,°5) lub zapisane jako (-23,5°), (-23,°4), (-23,4°). Wstawiając te dane do wzoru na wysokość górowania Słońca można było otrzymać następujące wyniki:

22 czerwca

Wartość deklinacji	Wysokość Słońca
+23°27'	+61°27'
+23,°5 (+23,5°)	+61,°5 (+61,5°)
+23,°4 (+23,4°)	+61,°4 (+61,4°)

22 grudnia

Wartość deklinacji	Wysokość Słońca
-23°27'	+14°33'
-23,°5 (-23,5°)	+14,°5 (+14,5°)
-23,°4 (-23,4°)	+14,°6 (+14,6°)

Różne liczby, będące poprawnymi wynikami są spowodowane przyjmowaniem różnych wartości deklinacji.

Najczęściej powtarzające się błędy

Błędnie zapisywano wzory do obliczeń wysokości górowania Słońca lub zamiast szerokości geograficznej podstawiano do wzorów wartość długości geograficznej. Przy poprawnych wzorach zdarzały się błędy wynikające z niepoprawnych przeliczeń kątowej miary w stopniach na minuty.

Komentarz

Zadanie wskazuje, że ta podstawowa umiejętność z zakresu astronomicznych podstaw geografii jest na lekcjach ćwiczona; niestety niektórzy wykonywali ją bez zrozumienia, czego przykładem jest interpretowanie wyniku końcowego jako wartości szerokości geograficznej. Świadczy o tym błędny zapis wysokości górowania Słońca, np. $61^\circ 27'N$.

Zadanie 11. (2 pkt)

a) Wymień w kolejności od Słońca nazwy planet typu ziemskiego.

b) Podaj dwie różnice między planetami typu ziemskiego a pozostałymi planetami w Układzie Słonecznym.

Sprawdzane umiejętności

Wykazywanie się znajomością planet typu ziemskiego oraz porównywanie planet typu ziemskiego z pozostałymi planetami w Układzie Słonecznym. Standard I, 2.2/4

Rozwiązywalność zadania

43%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

- a) Merkury, Wenus, Ziemia, Mars
- b) Różnią się cechami, np.:
 - planety ziemskie położone są bliżej Słońca
 - planety ziemskie w porównaniu z pozostałymi charakteryzują się większą gęstością.

Najczęściej powtarzające się błędy

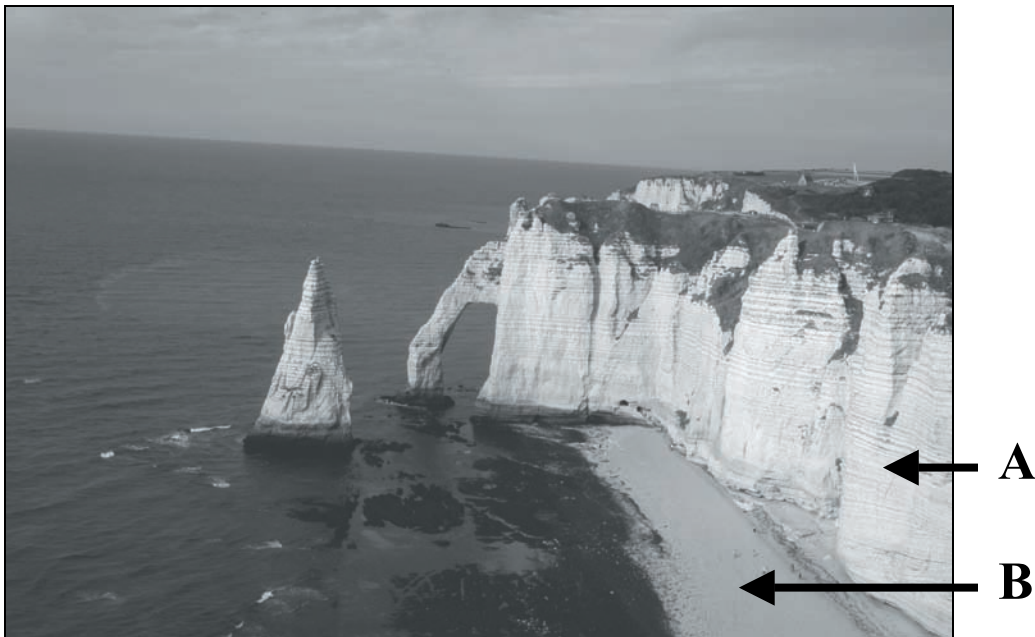
Pomijano planetę Mars lub wymieniano więcej niż cztery planety typu ziemskiego. Zamiast różnic podawano ogólnie: *gęstość* lub *wielkość*, nie formułując istoty różnicy.

Komentarz

W standardach wymagań egzaminacyjnych określono, że zdający potrafi: *porównać budowę Ziemi i innych planet grupy ziemskiej oraz planet olbrzymich, przedstawić i wyjaśnić budowę Układu Słonecznego*. Treść zadania ściśle odzwierciedlała zapisy wymagań, stąd rozwiązywalność zadania wskazuje, że zdający nie dość uważnie zapoznają się z wymaganiami egzaminacyjnymi, traktując je jedynie jako ogólny zapis¹.

Zadanie 12. (2 pkt)

Fotografia przedstawia fragment wybrzeża zachodniej Francji.

- a) Wymień nazwy elementów budowy wybrzeża wysokiego oznaczonych na fotografii literami A i B.
- b) Podaj nazwę procesu, który doprowadził do utworzenia elementu wybrzeża oznaczonego na fotografii literą A.

Sprawdzane umiejętności

Wykazanie się znajomością budowy wybrzeża wysokiego oraz nazwy procesu, który doprowadził do wytworzenia jednego z elementów. Standard I, 1.6 (P)

¹ Zasady pracy z Informatorem maturalnym zawierającym między innymi standardy wymagań egzaminacyjnych omówiono szczegółowo w publikacji CKE „Biuletyn maturalny GEOGRAFIA”.

Rozwiązywalność zadania

54%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

- a) A – klif (faleza)
 B – platforma abrazyjna
 b) Proces: abrazja

Najczęściej powtarzające się błędy

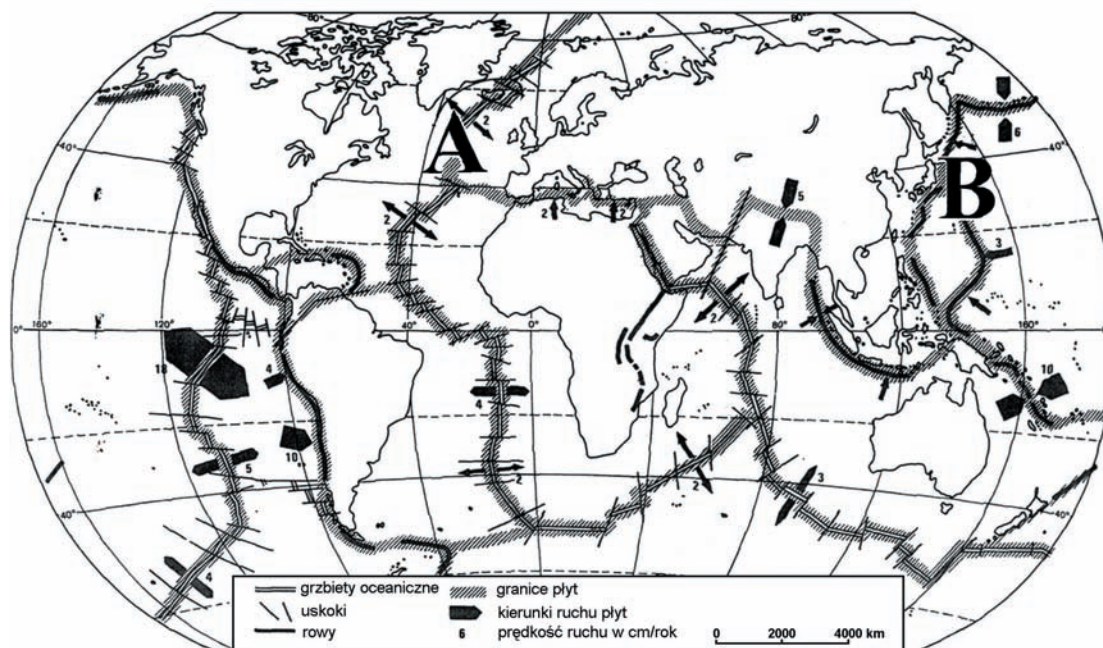
Element A budowy wybrzeża najczęściej utożsamiano z niszą abrazyjną, która powstaje u podnóża klifu. Element B nazywano *wydmą, kosą, laguną, wyspą* lub *szelfem*. Zamiast nazwy procesu podawano jego skutki, np. *cofanie się brzegu* lub próbowano opisać proces powstawania klifu.

Komentarz

Zadanie dla większości nie było trudne ale część zdających nie potrafiła określić elementów budowy wybrzeża wysokiego i podać nazwy procesu, który doprowadził do ich utworzenia. Błędy wynikały z braku wiedzy lub niezrozumienia pojęcia „proces, element budowy”. Różnorodność błędów świadczy o niskim poziomie wiedzy na temat budującej i niszczącej działalności morza, która uwidacznia się także na dobrze znanym większości polskim wybrzeżu.

Zadanie 13. (2 pkt)

Na mapie przedstawiono granice i kierunki ruchu płyt litosfery.

Przyporządkuj obszarom oznaczonym na mapie literami A i B po dwa zjawiska lub procesy geologiczne, dobierając je z wymienionych poniżej.

1. Powstawanie głębokiej szczeliny, wzdłuż której wylewa się lava bazaltowa zastygająca na krawędziach płyt.
2. Podsuwanie się jednej płyty litosfery pod drugą i wtapianie się jej w płaszcz.
3. Powstawanie rowów oceanicznych na skutek zstępujących prądów konwekcyjnych.
4. Odtwarzanie się skorupy oceanicznej w strefie ryftu.
5. Zderzanie się kontynentalnych płyt litosfery.

Obszar na mapie	Zjawiska lub procesy geologiczne (wpisz numery)
A	
B	

<p>Sprawdane umiejętności Przyporządkowywanie wskazanym na mapie obszarom procesów zachodzących na krawędziach płyt litosfery. Standard II, 1c.2</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 64%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających A: 1, 4 B: 2, 3</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Mylono powstawanie szczelin ryftowych z rowami oceanicznymi, przyporządkowując strefie ryftu cechę 3.</p>
<p>Komentarz Zadanie służyło sprawdzeniu rozumienia procesów tektonicznych zachodzących na krawędziach płyt litosfery. Zdający musieli posiadać wiedzę zastosować do wskazanych na mapie obszarów i zdający, którzy przyswoili sobie podstawy teorii tektoniki płyt dobrze radzili sobie z tym zadaniem. Odpowiedzi błędne świadczą o niezrozumieniu mechanizmu ruchu płyt litosfery i jego konsekwencji oraz o braku umiejętności czytania materiału źródłowego.</p>

Zadanie 14. (1 pkt)

Zaznacz metodę, która służy do określania wieku względnego skał i zdarzeń geologicznych na Ziemi.

Metody:

- A. Izotopowa ^{238}U
- B. Paleontologiczna
- C. Dendrochronologiczna
- D. Izotopowa ^{14}C

<p>Sprawdane umiejętności Wykazywanie się znajomością metod określania wieku względnego skał i zdarzeń geologicznych. Standard I, 2.23</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 49%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających B. Paleontologiczna</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Wskazywano wszystkie dystraktory. Stosunkowo często wybierano błędną odpowiedź – metodę dendrochronologiczną.</p>

Komentarz

Zadanie było skorelowane w teście z zadaniem 15. W zadaniach tych sprawdzano znajomość i rozumienie metod badania wieku skał i zdarzeń geologicznych. Umiejętność ta należy do podstawowych z zakresu geologii historycznej. Zdający, którzy posiadali rzeczywistą wiedzę z tego zakresu poprawnie odpowiadali na oba zadania.

Zadanie 15. (1 pkt)

Wymień metodę określania wieku bezwzględnego zdarzeń geologicznych, którą należy zastosować, aby zbadać wiek powstania oraz wiek zaniku obecnie zarośniętej misy jeziornej na Pojezierzu Mazurskim.

Nazwę metody wybierz spośród podanych w zadaniu 14.

Sprawdzane umiejętności

Wykazanie się umiejętnością zastosowania metody badań wieku bezwzględnego. Standard II, 1a.1

Rozwiązywalność zadania

26%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

D. ¹⁴C

Najczęściej powtarzające się błędy

Wybierano metody służące do określania zdarzeń, które zaszły w znacznie bardziej odległym wymiarze czasu jak metoda izotopowa ²³⁸U lub błędnie wskazywano na metodę wieku względnego podaną w zadaniu – metodę paleontologiczną.

Komentarz

Zadanie było skorelowane w teście z zadaniem 14., w którym sprawdzano znajomość metod badania wieku zdarzeń geologicznych i skał. Zadanie 15. pozwalało sprawdzić umiejętność zastosowania tej wiedzy. Okazało się trudne. Połowa zdających wykazała się znajomością metod określania wieku względnego skał i zdarzeń geologicznych, a zaledwie jedna czwarta potrafiła tę wiedzę zastosować.

Zadanie 16. (2 pkt)

Przyporządkuj danym klimatycznym w tabeli nazwy następujących stacji meteorologicznych: Białystok, Nowy Targ, Poznań, Świnoujście.

Nazwa stacji	Miesiące												Rok	
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII		
	T	-1,4	-0,5	3,0	8,0	13,8	17,1	19,2	17,7	13,5	8,6	3,3	0,0	8,5
	O	35	26	32	39	53	49	76	56	46	32	35	38	517
	T	-0,6	-0,1	2,5	6,6	11,4	15,2	17,7	16,7	13,8	8,7	3,9	0,9	8,0
	O	49	35	39	43	47	55	78	76	51	54	46	55	628
	T	-5,2	-4,7	0,1	5,9	11,7	14,3	15,9	14,7	11,3	6,2	0,6	-3,0	5,6
	O	52	45	45	60	83	111	136	112	72	54	47	47	864
	T	-4,1	-3,2	0,7	6,7	13,3	16,5	18,4	16,7	12,6	7,0	1,4	-2,4	7,0
	O	30	24	27	37	46	64	80	67	37	37	37	36	522

T – średnia temperatura powietrza w °C

O – opady atmosferyczne w mm

Sprawdzane umiejętności

Wykazywanie się znajomością cech klimatu Polski oraz jego zróżnicowania regionalnego. Standard II, 1c.2

Rozwiązywalność zadania

50%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Od góry w kolejności:

Poznań

Świnoujście

Nowy Targ

Białystok

Najczęściej powtarzające się błędy

Stosunkowo często przyporządkowywano dane klimatyczne Nowego Targu do Białegostoku pomimo znaczącej różnicy w wielkości rocznych sum opadów.

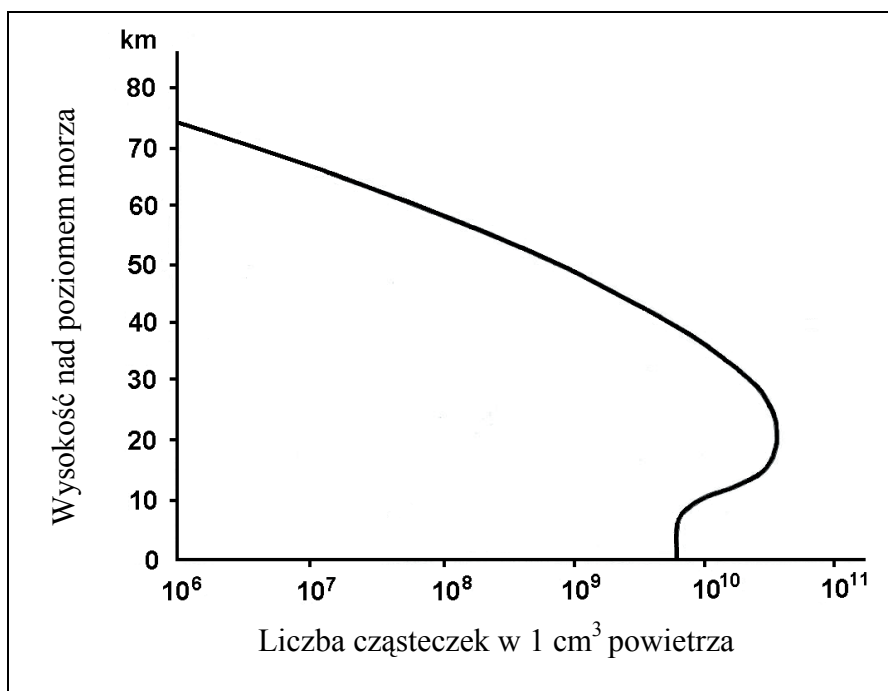
Komentarz

Zdający, którzy zastanowili się nad indywidualnością klimatyczną każdej ze stacji nie mieli problemów z rozwiązaniem zadania. Np. cechą wyróżniającą Nowy Targ powinna być niska średnia temperatura powietrza w miesiącach zimowych oraz wysoka suma rocznych opadów atmosferycznych z racji wysokości nad poziomem morza. Białystok, poddawany wpływom mas powietrza kontynentalnego, charakteryzuje mroźna zima, ale też dużo wyższa średnia temperatura powietrza w miesiącach lata niż w Nowym Targu.

Większość zdających wiedziała natomiast, że w miejscowościach położonych w zachodniej Polsce średnia roczna i średnie miesięczne temperatury powietrza są wyższe niż w miejscowościach znajdujących się we wschodniej części kraju lub na obszarach górskich.

Zadanie 17. (2 pkt)

Wykres przedstawia zawartość w atmosferze ziemskiej wybranego składnika gazowego.

a) Podaj nazwę składnika gazowego, którego zawartość w atmosferze przedstawiono na wykresie. Nazwę składnika dobierz z podanych poniżej.

dwutlenek siarki, para wodna, ozon, dwutlenek węgla

b) Podaj nazwę warstwy atmosfery, w której występuje największa koncentracja tego składnika.

Sprawdzane umiejętności

Wykorzystanie dostarczonych informacji do wyróżnienia nazwy składnika gazowego atmosfery oraz nazwy warstwy atmosfery, w której składnik ten się koncentruje. Standard II, 1f.7

Rozwiązywalność zadania

50%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

- a) ozon
b) stratosfera (ozonosfera)

Najczęściej powtarzające się błędy

W odpowiedziach do polecenia a) zdający wybierali zamiast ozonu najczęściej parę wodną i dwutlenek węgla.

Odpowiadając na polecenie b) zdający wpisywali najczęściej troposferę i mezosferę. Troposferę podawali najczęściej ci zdający, którzy w poleceniu a) błędnie wskazywali na parę wodną. Podawano także nazwy warstw atmosfery: *powietrze, egzosfera, hydrosfera*.

Komentarz

W rozwiązaniu polecenia a) i b) istotną rolę powinien spełnić rysunek. Nieuzasadniony byłby na wysokości dwudziestu kilku kilometrów nagły wzrost zawartości pary wodnej, którą najczęściej wskazywano wśród odpowiedzi błędnych. Warstwę atmosfery, w której występuje największa koncentracja danego składnika także należało odczytać z rysunku według osi pionowej oznaczającej wysokość nad poziomem morza. Zadanie było łatwe dla zdających, którzy właściwie wykorzystali materiał źródłowy i znali układ warstw atmosfery zmieniających się wraz z wysokością nad poziomem morza. Taką wiedzę wykazała się blisko połowa wszystkich zdających.

Zadanie 18. (2 pkt)

Przyporządkuj każdemu ze skutków działalności rzeki odpowiedni proces, który bezpośrednio doprowadza do jego powstania.

Skutek:

- A. stożek napływowy
- B. meander
- C. dolina V-kształtna
- D. kaptaż

Proces:

- 1. erozja boczna i akumulacja
- 2. erozja wgłębna
- 3. erozja wsteczna
- 4. transport
- 5. akumulacja

A. B. C. D.

Sprawdzane umiejętności

Przyporządkowywanie skutkom danego czynnika rzeźbotwórczego procesu, który doprowadza do ich powstania. Standard I, 1.5 (P)

Rozwiązywalność zadania

62%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

A5, B1, C2, D3

Najczęściej powtarzające się błędy

Największą trudność sprawił zdającym *kaptaż* jako skutek erozji wstecznej. Proces ten przyporządkowywano także *stożkowi napływowemu*, który już nazwą powinien sugerować proces akumulacji.

W niektórych pracach, wbrew poleceniu, podawano więcej niż jeden proces odpowiedzialny za powstanie danej formy.

Komentarz

Po raz kolejny zdającym sprawiają trudność podstawowe procesy rzeźbotwórcze, a zwłaszcza rozróżnienie erozji i akumulacji. Definiowanie i rozumienie tych procesów sprawdzano jak dotąd w każdym z egzaminów maturalnych z geografii.

Zadaniem sprawdzano opanowanie treści dotyczących działalności rzeki. Najlepiej wypadły te elementy zadania, które odnosiły się do form terenu – doliny V-kształtnej i meandru.

Zadanie 19. (1 pkt)

Układ sieci rzecznej w Polsce cechuje asymetria dorzeczy dwóch największych rzek, a sieć rzeczna na obszarze nizin Polski wykazuje układ zarówno południkowy, jak i równoleżnikowy.

Zaznacz dwa czynniki, które wpłynęły na opisany układ sieci rzecznej na nizinach Polski.

- A. Pochylenie obszaru Polski z SE ku NW.
- B. Obecność kanałów i rowów melioracyjnych.
- C. Eksploatacja złóż surowców mineralnych.
- D. Występowanie wału i niecek tektonicznych.
- E. Zbliżony do równoleżnikowego przebieg pradolin.

Sprawdzane umiejętności

Wykazanie się znajomością czynników, które wpłynęły na układ sieci rzecznej Polski. Standard I, 2.36

Rozwiązywalność zadania

47%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

- A. Pochylenie obszaru Polski z SE ku NW.
- E. Zbliżony do równoleżnikowego przebieg pradolin.

Najczęściej powtarzające się błędy

Najczęściej wybieranym dystraktorem był punkt *D. Występowanie wału i niecek tektonicznych*. Zdający, którzy wybierali ten czynnik, zaznaczali go zazwyczaj w parze z poprawnym A. (pochylenie obszaru Polski z SE ku NW). Część zdających, zapewne nieuważnie czytając polecenie, zaznaczała tylko jeden czynnik (przeważnie A lub D).

Komentarz

Zdający doszukiwali się związku układu sieci rzecznej z występowaniem wału i niecek tektonicznych zapominając m.in. o tym, że wał tektoniczny nie ujawnia się na powierzchni w rzeźbie Polski a niecki sprzyjają dośrodkowemu układowi sieci rzecznej, jak to uwidacznia się np. na Nizinie Mazowieckiej.

Zadanie 20. (2 pkt)

Polska jest krajem o małych zasobach wód, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych. Działalność człowieka może prowadzić do zmniejszenia zasobów wody, ale może także przynosić skutki pozytywne.

Zaproponuj trzy możliwe do realizacji działania, które powinny być stosowane w Polsce w celu powiększenia lub odtwarzania zasobów wód powierzchniowych i podziemnych.

Sprawdzane umiejętności

Proponowanie możliwych do realizacji działań służących zwiększeniu zasobów wód powierzchniowych i podziemnych Polski. Standard III, 3.2 (P)

Rozwiązywalność zadania

63%

<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających</p> <ul style="list-style-type: none"> – budowa zbiorników retencyjnych – budowa oczyszczalni ścieków – oszczędne gospodarowanie wodą w gospodarstwach domowych i zakładach przemysłowych – zalesienie, ograniczanie wylesiania – stosowanie zamkniętych obiegów wody – edukacja ekologiczna w zakresie gospodarowania wodą
<p>Najczęściej powtarzające się błędy</p> <p>Największą trudność sprawiła zdającym umiejętność sformułowania logicznej odpowiedzi. Podawano stwierdzenia ogólnikowe, niejednoznaczne, niedbale formułowane lub pozbawione sensu, np.: <i>likwidacja przemysłu, zakładanie filtrów na kominy, regulacja rzek.</i></p>
<p>Komentarz</p> <p>Wśród odpowiedzi poprawnych przeważały działania zgodne z racjonalną gospodarką. Trudność sprawiło zdającym formułowanie „działania” jako podjętej czynności. Z odpowiedzi np. <i>zbiorniki retencyjne</i> nie wynikało, o jakie działanie chodzi, czy zbiorniki retencyjne powinny być budowane czy też likwidowane.</p> <p>Zdający najczęściej stereotypowo kojarzą problem dotyczący wody z problemem ich czystości a nie z zasobami wód, stąd wiele odpowiedzi dotyczyło wyłącznie sposobów przywracania czystości wodom. Było to ujęcie jednostronne.</p>

Zadanie 21. (2 pkt)

Za przyczynę globalnego ocieplenia uznaje się wzrost zawartości w powietrzu gazów cieplarnianych.

Wymień trzy rozwiązania, służące ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych do atmosfery.

<p>Sprawdzane umiejętności</p> <p>Proponowanie rozwiązań podejmowanych w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Standard III, 2c (P)</p>
<p>Rozwiązywalność zadania</p> <p>79%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających</p> <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie udziału alternatywnych źródeł energii – kontrola i ograniczenie wypalania lasów tropikalnych – zaostrzenie norm emisji gazów cieplarnianych – zmniejszenie zużycia węgla kamiennego i paliw kopalnych – popularyzacja ekologicznych środków transportu i transportu zbiorowego, zamiast indywidualnego środka transportu jakim jest samochód.
<p>Najczęściej powtarzające się błędy</p> <p>Zapóżyczano z polecenia sformułowanie: <i>ograniczenie emisji gazów cieplarnianych</i> i podawano to jako jedną z odpowiedzi. Dość powszechne było przekonanie, że emisję gazów cieplarnianych ograniczy <i>wprowadzenie benzyny bezołowiowej</i> lub <i>ograniczenie rozwoju gospodarczego</i> bądź <i>budowanie oczyszczalni ścieków.</i></p>

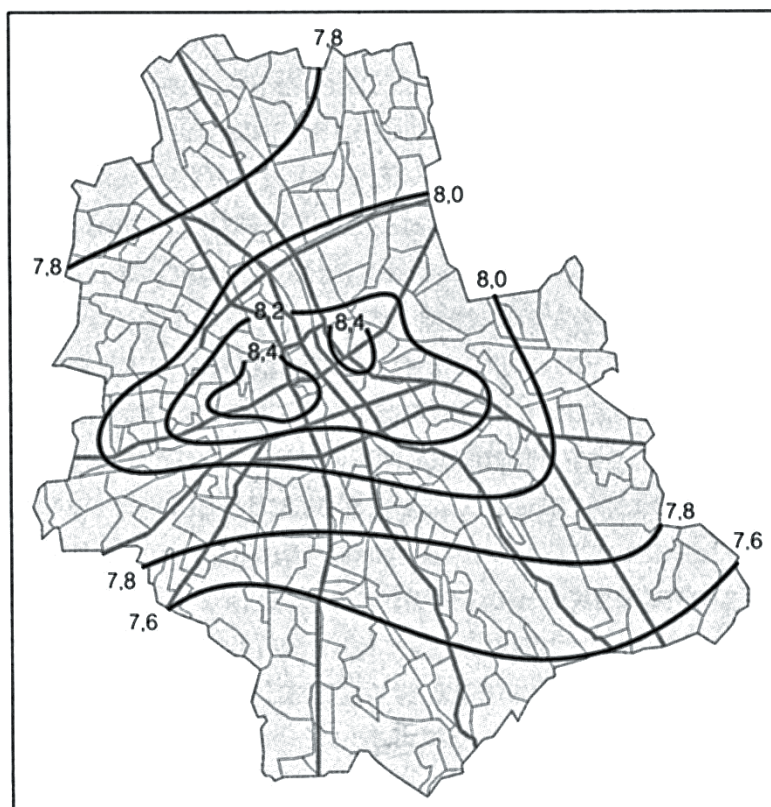
Komentarz

Większość poprawnych odpowiedzi nawiązywała do konieczności wprowadzania nowych technologii energooszczędnych i eliminujących emisję zwłaszcza CO₂. Ale w wielu odpowiedziach zwracano także uwagę na wpływ postaw konsumentów na emisję gazów cieplarnianych poprzez ograniczanie zużycia energii, np. wymieniano takie rozwiązania jak: *kupowanie żarówek energooszczędnych, ocieplanie budynków mieszkalnych czy poprawa komunikacji w mieście, aby zachęcać do korzystania z komunikacji miejskiej i rowerów zamiast z samochodów osobowych, kupowanie towarów wielokrotnego użytku, wyłączanie stand-by w telewizorach, korzystanie z prysznica, aby zużyć mniej wody i energii na jej ogrzewanie*. Rozwiązywalność zadania świadczy o dobrej orientacji zdających w jednym z globalnych problemów współczesnego świata.

Zadanie 22. (2 pkt)

Duże miasta odznaczają się wyższą temperaturą w porównaniu z obszarami podmiejskimi. Zjawisko to nazywane „miejską wyspą ciepła” ilustruje na przykładzie Warszawy poniższy rysunek.

Izotermie średniej rocznej temperatury powietrza w Warszawie dla lat 1961-1980.

a) Podaj dwie przyczyny powstawania „miejskiej wyspy ciepła”.

b) Konsekwencją „miejskiej wyspy ciepła” oraz emisji zanieczyszczeń powietrza jest ukształtowanie się lokalnego klimatu miasta.

Skreśl w nawiasach określenia błędne, aby cechy klimatu miasta były prawdziwe.

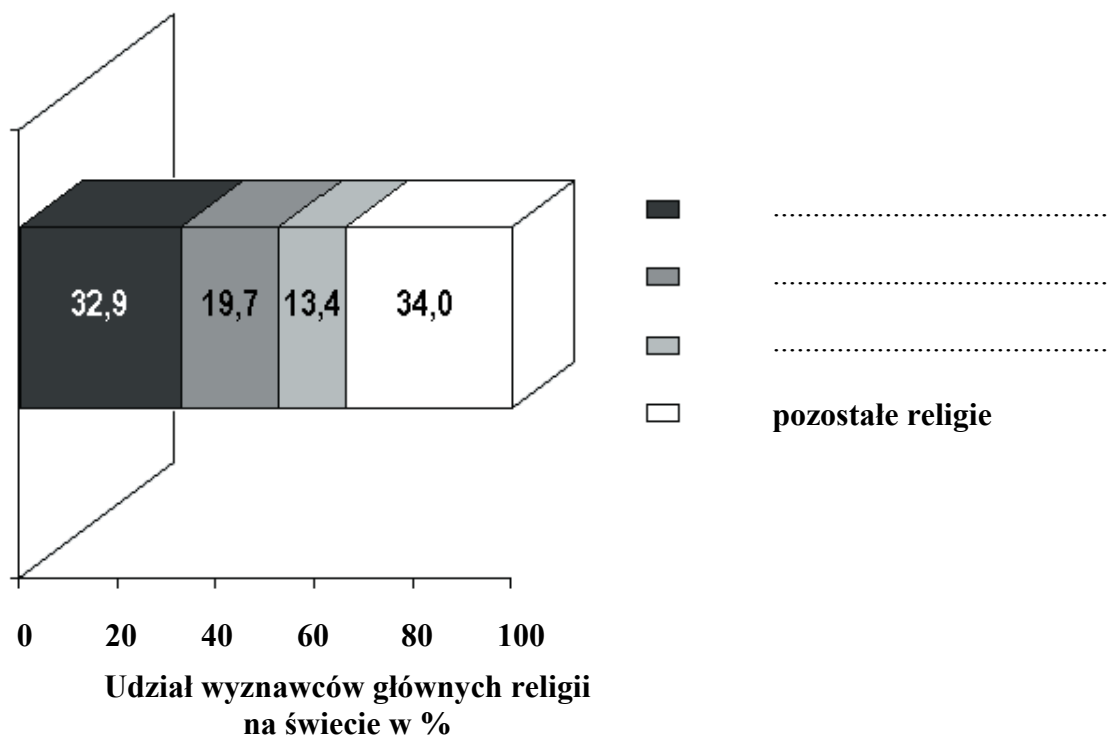
Klimat miasta w porównaniu terenami podmiejskimi odznacza się cechami:

- (wyższymi / niższymi) sumami opadów atmosferycznych
- bryzą miejską, która wieje (od centrum / ku centrum) miasta.

<p>Sprawdzane umiejętności Wykazywanie się znajomością cech klimatu miasta. Standard I, 2.27</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 58%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających</p> <p>a)</p> <ul style="list-style-type: none"> – emisja zanieczyszczeń i ciepła z samochodów i zakładów przemysłowych – emisja ciepła z budynków – duża koncentracja ludności korzystających z urządzeń elektrycznych – niewielka ilość terenów zielonych – gęsta, wysoka zabudowa utrudnia przewietrzanie miasta. <p>b)</p> <p>niższymi od centrum</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Błędy najczęściej popełniano w pkt. b), zwłaszcza w określaniu kierunku bryzy miejskiej.</p>
<p>Komentarz W zadaniu problemem stała się nie tyle odpowiedź, co sposób jej udzielenia. Zdający powinien skreślić w nawiasach określenie błędne, tymczasem często po niedbałym przeczytaniu polecenia stosowano tu inne niejednoznaczne sposoby zaznaczeń jak np. otaczanie kołem, podkreślanie, nawiasy. W odpowiedziach wystąpiło także wiele skreśleń, co wskazuje, że często były one udzielane bez przemyśleń, pochopnie. W poleceniu a) często podawano skutki zamiast przyczyn.</p>

Zadanie 23. (2 pkt)

Na diagramie zaznaczono procentowy udział wyznawców głównych religii na świecie.

Uzupełnij legendę diagramu, wpisując w wyznaczone miejsca nazwy religii, które doberz z podanych poniżej.

hinduizm, islam, judaizm, chrześcijaństwo

<p>Sprawdzane umiejętności Wykazywanie się znajomością cech wielkich religii na świecie. Standard I, 3a.5</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 55%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających 1 – chrześcijaństwo 2 – islam 3 – hinduizm</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Najczęściej hinduizm był mylony z judaizmem a największą liczbę wyznawców przypisywano islamowi.</p>
<p>Komentarz Część zdających prawdopodobnie utożsamiała religię chrześcijańską wyłącznie z jej odłamek – katolicyzmem i stąd na pierwszym miejscu pod względem udziału wyznawców wpisywano błędnie <i>islam</i> o mniejszej liczbie wyznawców w porównaniu z religią chrześcijańską.</p>

Zadanie 24. (2 pkt)

Jednym z czynników sprzyjających zaludnieniu obszarów Ziemi jest nadmorskie położenie. Na świecie ponad połowa ludności mieszka w pasie 200 km od wybrzeża, który stanowi zaledwie 21% powierzchni zamieszkałych kontynentów.

Uzasadnij, podając dwa argumenty, przyczyny dużej koncentracji ludności na wybrzeżach morskich.

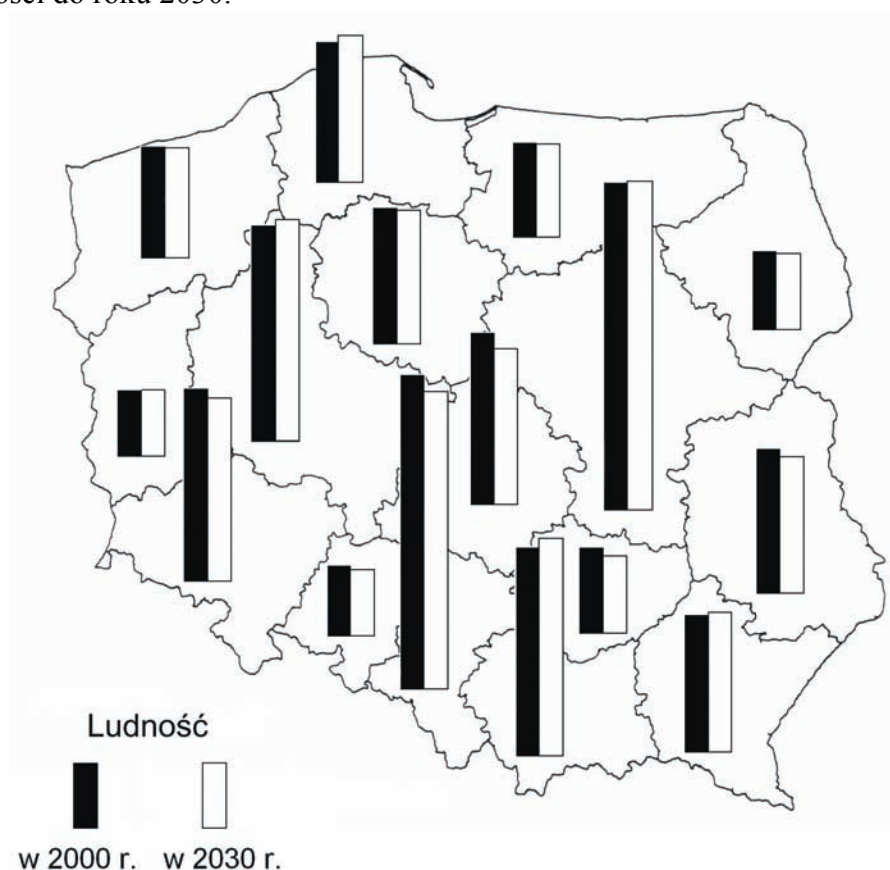
<p>Sprawdzane umiejętności Uzasadnianie dużej koncentracji ludności świata na wybrzeżach morskich. Standard III, 1.1 (P)</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 84%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających</p> <ul style="list-style-type: none"> – łagodny klimat sprzyjający rozwojowi rolnictwa – możliwość połowu ryb morskich oraz rozwój marikultury dających ludności źródło pożywienia – rozwój komunikacji morskiej i handlu i związana z tym rozbudowa portów morskich – atrakcyjność krajobrazu nadmorskiego i morskiego klimatu sprzyjających rozwojowi turystyki i wypoczynku.
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Błędy wynikały z niejednoznacznych odpowiedzi i skrótów myślowych, np. <i>atrakcyjność wybrzeża, klimat, względy turystyczne, lepsze warunki życia</i> lub błędnego przekonania, np. <i>o bogatych zasobach surowców mineralnych występujących na wybrzeżach.</i></p>

Komentarz

Niektórzy zdający nie zrozumieli na czym polega „uzasadnienie” odpowiedzi i ograniczali się do krótkich, mało przekonujących argumentów. Zwracała uwagę banalność i lakoniczność ich odpowiedzi na pytanie o podstawowe zagadnienie geograficzne, jakim jest zróżnicowane rozmieszczenie ludności na świecie.

Zadanie 25. (2 pkt)

Na mapie przedstawiono ludność Polski według województw w 2000 r. oraz prognozę zmian liczby ludności do roku 2030.

Przyporządkuj do podanych w tabelach przyczyn zmian liczby ludności po dwa spośród wymienionych województw.

dolnośląskie, podkarpackie, świętokrzyskie, podlaskie, małopolskie, warmińsko-mazurskie

Województwa o przewidywanym spadku liczby ludności

Przyczyna zmniejszania się liczby ludności	Województwa
Upadek tradycyjnych gałęzi przemysłu, niedostateczne tempo inwestycji gospodarczych, ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji.	

Województwa o przewidywanym wzroście liczby ludności

Przyczyna wzrostu liczby ludności	Województwa
Duży na tle kraju przyrost naturalny tradycyjnych społeczności wiejskich.	

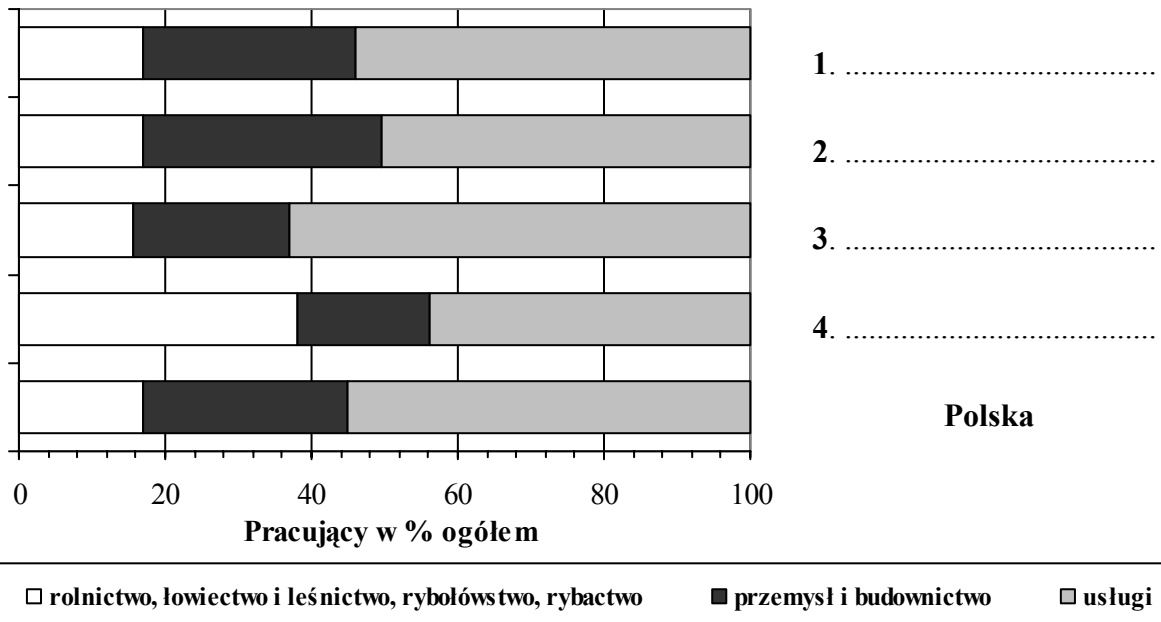
<p>Sprawdzane umiejętności Przyporządkowywanie podanym województwom Polski przyczyn zmian ich liczby ludności. Standard II, 1d.3</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 76%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających Spadek liczby ludności: – dolnośląskie, świętokrzyskie Wzrost liczby ludności: – małopolskie, podkarpackie</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Nieuważni wymieniali województwa spoza podanych do wyboru lub podawali więcej niż po dwa województwa.</p>
<p>Komentarz Zadanie wymagało uważnej analizy mapy. Na ogół zadanie rozwiązywano poprawnie. Przyczyną błędów był pośpiech i niedbałość w czytaniu polecenia.</p>

Zadanie 26. (2 pkt)

Wykresy przedstawiają strukturę pracujących w gospodarce w wybranych czterech województwach Polski w 2006 roku.

Wpisz obok wykresów oznaczonych numerami od 1 do 4 nazwy podanych województw.

lubelskie, mazowieckie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie

<p>Sprawdzane umiejętności Wykazanie się na podstawie dostarczonych informacji znajomością uwarunkowań różnicowania struktury zatrudnienia ludności Polski. Standard II, 1.2 (P)</p>

Rozwiązywalność zadania 30%
Typowe poprawne odpowiedzi zdających Od góry: warmińsko-mazurskie wielkopolskie mazowieckie lubelskie
Najczęściej powtarzające się błędy Najczęściej błędnie wskazywano województwo warmińsko-mazurskie i wielkopolskie.
Komentarz Zadanie okazało się trudne dla większości zdających. Na ogół przyznawano za to zadanie tylko 1 pkt. Zadanie wymagało od zdających uważnej analizy wykresów. Bez większych problemów wskazywano poprawnie <i>woj. mazowieckie</i> ze względu na największy udział zatrudnionych w usługach oraz <i>woj. lubelskie</i> wyróżniające się wielkością pracujących w rolnictwie. W przypadku <i>woj. wielkopolskiego</i> na ogół nie dostrzegano większego udziału pracujących w przemyśle w porównaniu z <i>woj. warmińsko-mazurskim</i> . W przypadku zadań nietypowych, bardziej złożonych, maturzyści nie radzą sobie z analizą zadania, którą powinni przeprowadzić przed udzieleniem odpowiedzi.

Zadanie 27. (2 pkt)

Przyporządkuj podanym surowcom mineralnym wybrane obszary ich eksploatacji.

A. gaz ziemny	1. Zagłębie Appalaskie, Zagłębie Donieckie, Nizina Chińska
B. ropa naftowa	2. basen Zatoki Gwinejskiej, basen Jez. Maracaibo, Zatoka Meksykańska
C. węgiel kamienny	3. Nadrenia, Zagłębie Podmoskiewskie, Sudety
D. węgiel brunatny	4. Ziemia Arnhema w Australii, Masyw Centralny we Francji, rejon Jez. Huron i Athabaska
	5. południowy Ural, Półwysep Jamał, szelf Morza Północnego u wybrzeży Holandii

A. B. C. D.

Sprawdzane umiejętności Przyporządkowywanie danym surowcom mineralnym obszarów ich eksploatacji na świecie. Standard I, 3b.2
Rozwiązywalność zadania 49%
Typowe poprawne odpowiedzi zdających A – 5, B – 2, C – 1, D – 3

Najczęściej powtarzające się błędy

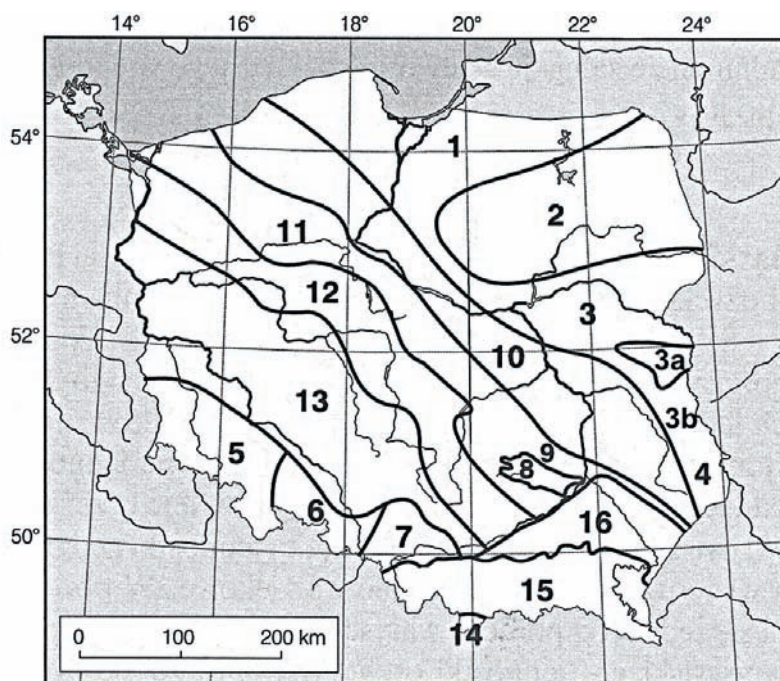
Błędy dotyczyły głównie wskazania obszarów eksploatacji węgla brunatnego i gazu ziemnego.

Komentarz

Większość zdających wykazała dobrą orientację w regionach eksploatacji ropy naftowej i węgla kamiennego. Jednak w większości za to zadanie zdający otrzymywali tylko 1 pkt. Trudnością okazała się znajomość obszarów eksploatacji pozostałych głównych surowców energetycznych świata: gazu ziemnego i węgla brunatnego. Nie zapamiętano m.in., że gazociąg z Płw. Jamał przechodzący także przez terytorium Polski, jest jedną z największych europejskich inwestycji energetycznych końca XX wieku, a węgiel brunatny jest obecnie najważniejszym surowcem energetycznym eksploatowanym w Sudetach. Wielu zdających geografię na poziomie rozszerzonym takiej wiedzy nie posiadało.

Zadanie 28. (2 pkt)

Mapa przedstawia rozmieszczenie głównych jednostek tektonicznych Polski.

a) Uzupełnij tabelę, wpisując obok każdego z podanych surowców nazwę jednostki tektonicznej, na obszarze której dany surowiec jest eksploatowany. Nazwy jednostek dobierz z podanych.

niecka brzeżna, zapadlisko przedkarpackie, monoklina przedsudecka, zapadlisko śląsko-krakowskie

b) Podaj numery, którymi jednostki te oznaczono na mapie.

Surowiec mineralny	Nazwa jednostki tektonicznej	Numer jednostki na mapie
Rudy miedzi		
Siarka		

<p>Sprawdzane umiejętności Wykazanie się na podstawie dostarczonych informacji znajomością budowy geologicznej Polski. Standard I, 2.22</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 34%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających Rudy miedzi – monoklina przedsudecka – 13 Siarka – zapadlisko przedkarpackie – 16</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Zdający wykazywali się brakiem umiejętności lokalizowania jednostek tektonicznych na mapie lub brakiem znajomości występowania podstawowych surowców mineralnych Polski.</p>
<p>Komentarz Słabością wielu zdających jest orientacja na mapie. Wpisując do tabeli prawidłowe nazwy jednostek tektonicznych, wielu zdających nie potrafiło zlokalizować ich występowania na mapie.</p>

Zadanie 29. (2 pkt)

Tabela przedstawia cechy rolnictwa wybranych krajów świata w latach 2002-2004.

Kraj	Powierzchnia użytków rolnych w ha na 1 mieszkańca	Ludność aktywna zawodowo w rolnictwie w % ogółu ludności	Zużycie nawozów sztucznych w kg na 1 ha użytków rolnych	Plony pszenicy w dt/ha	Grunty orne na 1 ciągnik w ha
Australia	22,7	2,2	4,0	17,0	153
Chiny	0,43	38,6	66,5	42,0	154
Dania	0,50	1,7	161,2	71,4	18,5
Kanada	2,18	1,1	37,7	26,2	62,3
Niemcy	0,21	1,0	162,7	81,7	12,5
Świat	0,81	21,1	28,2	29,4	52,6

- a) Na podstawie tabeli podaj przykład kraju, który prowadzi ekstensywną gospodarke rolną.
- b) Przedstaw dwa argumenty potwierdzające ekstensywny typ rolnictwa w wybranym przez Ciebie kraju.

Sprawdzane umiejętności

Wykorzystywanie informacji pozyskanych z tabeli do klasyfikowania typów rolnictwa. Standard II, 1c.2

Rozwiązywalność zadania

57%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

- a) Odpowiedzi poprawne, najczęściej Australia, rzadziej Kanada
- b)
- duże powierzchnie użytków rolnych przypadające na 1 mieszkańca
 - małe zużycie nawozów sztucznych na 1ha
 - niskie plony z 1ha
 - mały odsetek ludności zatrudnionej w rolnictwie
 - duża powierzchnia gruntów przypadająca na 1 ciągnik

Najczęściej powtarzające się błędy

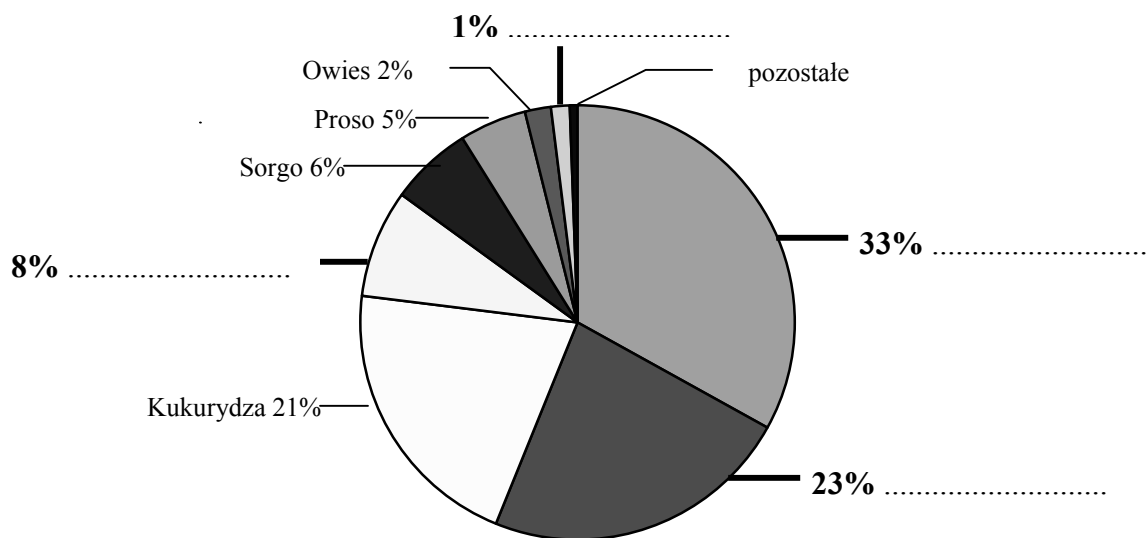
Chiny, Niemcy, Dania. Niektórzy nieuważnie czytając polecenie udzielali odpowiedzi tak, jakby odnosiło się ono do rolnictwa intensywnego. Często pomimo poprawnego wyboru państwa przedstawiano błędne argumenty.

Komentarz

Większość zdających udzieliła poprawnej odpowiedzi. Nieliczne błędy wynikały z nieznamomości cech rolnictwa intensywnego i ekstensywnego i przy braku podstawowej wiedzy materiał źródłowy podany w tabeli nie ułatwił rozwiązania zadania.

Zadanie 30. (2 pkt)

Diagram ilustruje strukturę zasiewów zbóż na świecie w latach 1998-2000.

Uzupełnij diagram, wpisując w wyznaczonych miejscach nazwy podanych zbóż.

jęczmień, pszenica, ryż, żyto

Sprawdzane umiejętności

Wykazanie się na podstawie dostarczonej informacji znajomością struktury zasiewów zbóż na świecie. Standard II, 1c.2

<p>Rozwiązywalność zadania 38%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających 33% pszenica 23% ryż 8% jęczmień 1% żyto</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Najwięcej błędów zdający popełniali wskazując udział żyta. Zwykle mylono udział tego zboża z pszenicą lub jęczmieniem. Mylono także udział w strukturze zasiewów na świecie pszenicy i ryżu.</p>
<p>Komentarz Zdający patrząc zapewne z perspektywy Polski znacznie przeceniali udział żyta w strukturze zasiewów na świecie, wskazując to zboże na pierwszym lub drugim miejscu. Nie doceniano także udziału pszenicy w porównaniu z ryżem, chociaż pszenica uprawiana jest na każdym trwale zamieszkałym kontynencie i także w klimatach, w których brak warunków do uprawy ryżu. Nie dostrzegano także, że na jęczmień istnieje na świecie znacznie większe zapotrzebowanie w porównaniu z żytem.</p>

Zadanie 31. (2 pkt)

Wymień dwie bariery, na jakie napotyka rozwój rolnictwa ekologicznego w Polsce oraz dwie korzyści, wynikające z rozwoju tego typu rolnictwa.

<p>Sprawdzane umiejętności Wykazanie się umiejętnością wyróżnienia barier rozwoju rolnictwa ekologicznego w Polsce oraz korzyści wynikających z rozwoju tego typu rolnictwa. Standard III, 2.3</p>
<p>Rozwiązywalność zadania 64%</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających Bariery: np.: – niska świadomość rolników – wysokie koszty produkcji – niższe plony – zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego Korzyści, np.: – mniej zanieczyszczone środowisko – zdrowa żywność – wyższe ceny żywności ekologicznej – wzrost dochodów rolników – mniejsza chemizacja żywności – otwarcie się polskich gospodarstw na rynek UE, gdzie konsumenci są zainteresowani żywnością ekologiczną.</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Zdający nie mieli większych problemów z udzielaniem odpowiedzi. Błędy dotyczyły głównie barier, na jakie napotyka rozwój rolnictwa ekologicznego. Np. podawano argumenty <i>nie można nawozić</i> lub <i>bariera termiczna, wodna</i> lub <i>opady, gleby</i>. Często wymieniano tylko po jednej barierze i korzyści.</p>

Komentarz

W zadaniu zdający poprawnie wskazywali korzyści wynikające z rozwoju rolnictwa ekologicznego. Najczęściej wskazywano korzyści zdrowotne wynikające z konsumpcji ekologicznej żywności. Wiele odpowiedzi zawierało także odniesienia do obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej polskiej wsi, np. zauważano, że *rolnictwo ekologiczne może być szansą na przetrwanie dla małych gospodarstw, polskie gospodarstwa ekologiczne mogą otworzyć się na chłonny rynek konsumentów UE, gdyż europejscy konsumenci są ludźmi zamożniejszymi niż konsumenci krajowi, rolnictwo ekologiczne jest szansą zatrzymania na wsi ludzi młodych, którzy są bardziej otwarci na ekologiczny styl życia, rolnicy mogą otrzymywać z budżetu państwa dotacje do upraw ekologicznych.*

Zadanie 32. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując nazwy portów specjalizujących się w przeladunkach wymienionych w tabeli towarów.

A. Ustka B. Gdańsk-Port Północny C. Gdynia D. Szczecin-Świnoujście

Specjalizacja portów	Port
węgiel kamienny, ropa naftowa	
węgiel kamienny, rudy metali, surowce chemiczne, zboża	
drobnica, zboża, drewno	

Sprawdzane umiejętności

Wykazanie się znajomością wpływu warunków społeczno-gospodarczych na rozwój transportu Polski. Standard I, 3b.23

Rozwiązywalność zadania

29%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Porty w kolejności od góry:
B. (Gdańsk-Port Północny)
D. (Szczecin-Świnoujście)
C. (Gdynia)

Najczęściej powtarzające się błędy

Błędny dobór portów, w tym wybór Ustki – największego portu rybackiego na polskim wybrzeżu, który należało w zadaniu odrzucić, gdyż nie odpowiadała mu żadna specjalizacja spośród podanych w tabeli.

Komentarz

Rozwiązanie zadania wymagało szerszej wiedzy z zakresu gospodarki Polski, w tym lokalizacji przemysłu, np. należało zauważyć, że Port Północny w Gdańsku posiada terminal do odbioru ropy naftowej przetwarzanej m.in. w rafinerii Gdańskiej, importowane drogą morską rudy żelaza wykorzystuje huta stali w Szczecinie, a na importowanych drogą morską surowcach chemicznych bazują zakłady chemiczne w Policach koło Szczecina. Wielu zdających geografii na poziomie rozszerzonym takiej wiedzy nie posiadało.

Zadanie 33. (2 pkt)

Organizacje pozarządowe są ważnym partnerem rządów i samorządów terytorialnych w rozwiązywaniu problemów, dotyczących spraw lokalnych i ogólnościatowych.

a) Podaj cechę organizacji pozarządowych, która odróżnia ich działalność od innych organizacji funkcjonujących na świecie.

b) Podaj dwie nazwy organizacji pozarządowych, wybierając je spośród podanych poniżej.

ONZ, Czerwony Krzyż, FAO, Greenpeace, Grupa Wyszehradzka

Sprawdzane umiejętności

Wykazanie się znajomością cech organizacji pozarządowych oraz wskazywanie wśród podanych organizacji pozarządowych. Standard I, 3d.4

Rozwiązywalność zadania

81%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

a) Np.

- niezależność od władz publicznych, samorządów
- działanie nie dla zysku (non profit)
- działalność na rzecz społeczeństwa
- oparte na pracy wolontariuszy
- podejmują głównie działania w dziedzinie pomocy społecznej, ochrony środowiska, ratownictwa, praw człowieka, praw konsumentów, edukacji

b) Czerwony Krzyż, Greenpeace

Najczęściej powtarzające się błędy

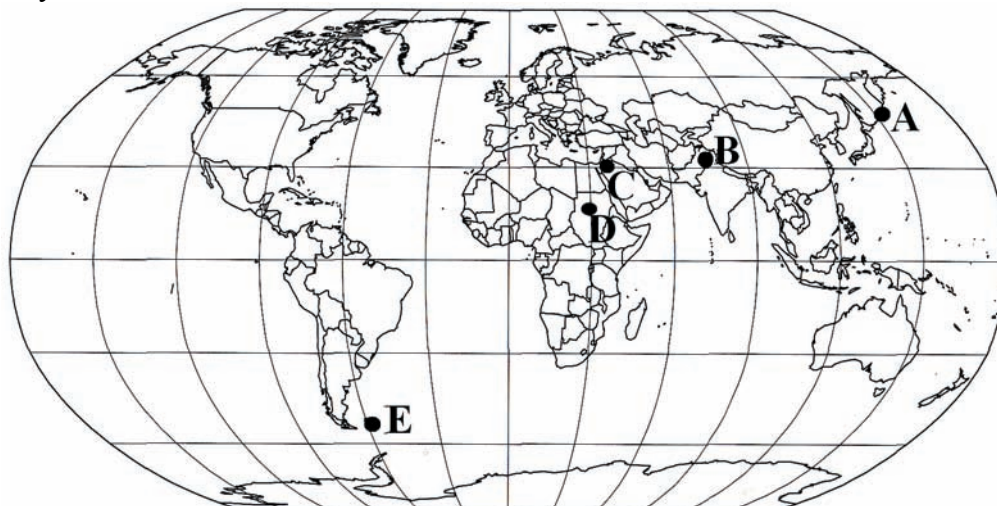
W podp. b) najczęstszą błędną odpowiedzią było wskazanie ONZ jako organizacji pozarządowej. W dalszej kolejności błędnie wskazywano FAO i Grupę Wyszehradzką.

Komentarz

Rozwiązywalność zadania wskazuje, że zdający w większości wykazali się znajomością zasad działania i funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz znajomością przykładów takich organizacji. Zadanie było dla zdających jednym z łatwiejszych w teście.

Zadanie 34. (2 pkt)

Na mapie zaznaczono obszary wybranych współczesnych konfliktów zbrojnych i sporów terytorialnych.

Uzupełnij poniższą tabelę, podając nazwy państw, stanowiących strony konfliktów zbrojnych lub sporów terytorialnych oraz litery, którymi oznaczono na mapie obszary ich występowania.

Obszar konfliktu lub sporu	Nazwy krajów stanowiących strony konfliktów lub sporów	Litera na mapie
Kaszmir		
Kuryle		

Sprawdzane umiejętności

Wykazanie się na podstawie dostarczonych informacji znajomością konfliktów zbrojnych oraz ich lokalizowaniem na mapie. Standard II,1.1 (P)

Rozwiązywalność zadania

34%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Kaszmir – Indie/Pakistan – B

Kuryle – Rosja/Japonia – A

Najczęściej powtarzające się błędy

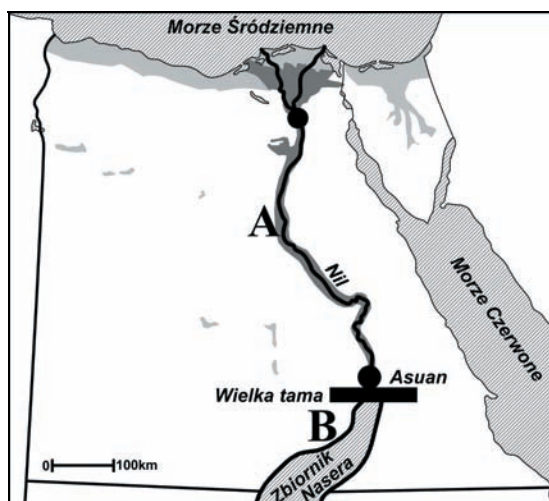
Duża grupa zdających nie udzieliła odpowiedzi. Najczęściej powtarzającym się błędem było podanie stron konfliktu *Korea Pd. / Korea Pn.* oraz *Argentyna / Wlk. Brytania*. Zamiast państw uczestniczących w konfliktach podawano grupy państw, organizacje lub nazwy wyznawców religijnych, np. wpisywano do tabeli odpowiedzi: *państwa ONZ, chrześcijanie, muzułmanie*.

Komentarz

Zdający w wielu przypadkach wykazali się powierzchowną wiedzą o lokalizacji konfliktów na świecie, o czym świadczyły poprawnie wymienione strony konfliktów, ale błędne lokalizowanie ich na mapie. Część zdających posiadała wiedzę opartą na wyuczonych faktach, ale bez umiejętności odniesienia jej do rzeczywistego świata.

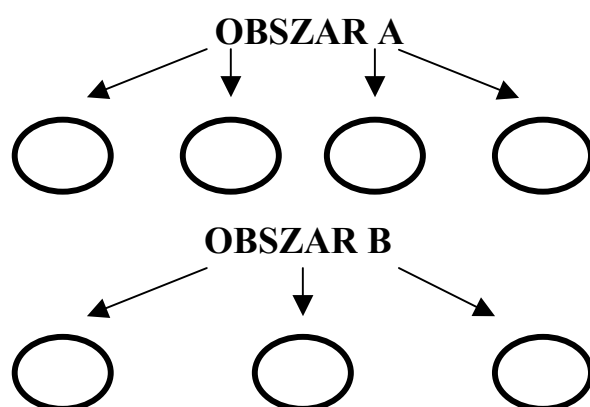
Zadanie 35. (2 pkt)

W latach 1960-1970 w miejscowości Asuan wybudowano na Nilu potężną tamę o wysokości 111 metrów, która spiętrza w powstałym zbiorniku retencyjnym 160 mld m³ wody. Inwestycja stała się dużą pomocą dla regionu, ale spowodowała także negatywne skutki zarówno przyrodnicze, jak i gospodarcze, które wystąpiły poniżej tamy w dolinie dolnego Nilu oraz powyżej tamy, na południe od Asuanu.

Uzupełnij schemat, wpisując w wolne pola numery, którymi oznaczono skutki, jakie wystąpiły w dolinie Nilu na obszarach zaznaczonych na mapie literami A i B po utworzeniu tamy i sztucznego Zbiornika Nasera.

1. Wzrost ilości akumulowanych aluwiiów.
2. Likwidacja niebezpieczeństwa powodzi.
3. Konieczność przesiedlenia ludności w związku z nową inwestycją.
4. Wzrost wilgotności powietrza.
5. Zmniejszenie ilości transportowanych aluwiiów.
6. Umożliwienie całorocznego kontrolowania nawadniania.
7. Zasolenie gleb.

Sprawdzane umiejętności

Przewidywanie zmian w środowisku przyrodniczym zachodzących pod wpływem działalności człowieka. Standard III, 2.2

Rozwiązywalność zadania

75%

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

A: 2, 5, 6, 7

B: 1, 3, 4

Najczęściej powtarzające się błędy

Najczęściej błędnie wpisywano w schemat skutki:

1. Wzrost akumulowanych aluwiiów.
3. Konieczność przesiedlenia ludności w związku z nową inwestycją.

Komentarz

Zdający nie dostrzegali, że wzrost akumulowanych aluwiiów następuje w zbiorniku, z czym zresztą wiąże się poważny problem szybkiego zarastania użyźnianego w ten sposób zbiornika oraz konieczność stosowania nawozów sztucznych w dolinie dolnego Nilu zubożonej o żyzne namuły. Skutki wybudowania tamy na Nilu w podręcznikach szkolnych rozpatrywane są jako studium przypadku odnoszącego się do inwestycji nadmiernie ingerujących w środowisko przyrodnicze. Konsekwencje tych ingerencji ponosi przyroda i człowiek, gdyż decyzja o powstaniu zbiornika wymusiła konieczność zalania zamieszkałych terenów.

PODSUMOWANIE

Na egzaminie maturalnym z geografii w maju 2008 roku większość zdających przystąpiła do egzaminu na poziomie podstawowym. Poziom podstawowy wybrali głównie absolwenci liceów profilowanych i techników, a poziom rozszerzony absolwenci liceów ogólnokształcących. Wyniki zarówno na poziomie podstawowym, jak i rozszerzonym wskazują na duże zróżnicowanie poziomu posiadanej wiedzy i umiejętności geograficznych zdających.

Zdający egzamin w zadowalającym stopniu radzili sobie z zadaniami wymagającymi korzystania z informacji (II standard) oraz tworzenia informacji (III standard), a nieco gorzej rozwiązywali zadania z zakresu wiadomości i ich rozumienia (I standard). Można zauważyć, że zdający w nieco wyższym stopniu opanowali wiadomości z zakresu geografii społeczno-ekonomicznej niż geografii fizycznej. Kolejny egzamin wskazuje także, że zdający coraz lepiej radzą sobie z zadaniami odnoszącymi się do rozpoznawania obiektów na barwnej mapie, czytaniem treści mapy z uwzględnieniem jej legendy. Zdający podejmowali się rozwiązywania niemal wszystkich zadań, dzięki czemu wielu uzyskało przynajmniej częściowe punkty za odpowiedź. Zdający egzamin na poziomie rozszerzonym zdecydowanie poprawniej formułowali wnioski, uzasadniali odpowiedzi w porównaniu z absolwentami przystępującymi do egzaminu na poziomie podstawowym.

Pod względem treści w kolejnym egzaminie najtrudniejsze okazały się zadania z zakresu geografii fizycznej, a zwłaszcza geologii dynamicznej i historycznej oraz z zakresu podstaw astronomii. W zakresie geografii społeczno-ekonomicznej i politycznej nadal największą trudność sprawiają zadania odnoszące się do gospodarowania surowcami oraz wskazywanie przyczyn i skutków zjawisk społeczno-gospodarczych i to głównie za sprawą mylenia skutków z przyczynami. Zdający słabo radzili sobie także z zadaniami odnoszącymi się do problemów politycznych na świecie, mieli problemy z lokalizowaniem obszarów konfliktów zbrojnych na mapie świata. Trudności zdających z zadaniami sprawdzającymi umiejętności za pomocą podstawowego narzędzia jakim jest w geografii mapa wskazują, że uczniowie nie posiadają nawyku przyswajania wiedzy o zjawiskach i zdarzeniach z jednoczesnym ich umiejscawianiem na mapie. Nadal nieumiejętnie wykorzystują mapy tematyczne jako źródło informacji w zadaniach.

Do najsłabiej opanowanych przez zdających umiejętności należy zaliczyć:

- rozpoznawanie obiektów lub obszarów na podstawie opisów ich charakterystycznych cech oraz wskazywanie ich położenia na mapie, w tym np. krajów, konfliktów zbrojnych, stref klimatycznych, gleb i parków narodowych Polski
- umiejętność opisywania i porównywania obiektów na podstawie mapy, którą w arkuszach sprawdzano na przykładzie jezior i cech rzeźby
- wykazanie związku form rzeźby z czynnikami i procesami rzeźbotwórczymi
- wykonywanie na podstawie mapy lub danych statystycznych prostych obliczeń, np. odległości w terenie, wielkości liczbowej na podstawie udziału procentowego – przy czym obliczenia te sprawiały trudności głównie zdającym na poziomie podstawowym
- wskazywanie cech społeczno-gospodarczych regionów, np. cech struktury zatrudnienia w Polsce, rolnictwa na świecie, cech rozmieszczenia surowców mineralnych w Polsce i na świecie, w tym surowców energetycznych.

Egzaminatorzy sprawdzający i oceniający odpowiedzi zdających wskazywali na częste udzielanie przez zdających odpowiedzi niezgodnie z poleceniem, z błędami wskazującymi na nieuważne czytanie treści zadań, pomijanie informacji zawartych w materiale źródłowym posługiwanie się nieporadnym lub potocznym językiem. W przypadku zadań złożonych

i nietypowych maturzyści wykazali problemy w rozwiązywaniu zadań już na poziomie wstępnej analizy zadań, którą często pomijali, odpowiadając w sposób przypadkowy.

Przedstawiona analiza merytoryczna odpowiedzi zdających powinna zachęcić do kształtowania w szkołach takich umiejętności, jak:

1. udzielanie odpowiedzi zgodnie z poleceniem i wyłącznie na temat,
2. zwięzłe i logiczne formułowanie odpowiedzi,
3. stosowanie właściwej terminologii geograficznej,
4. interpretacja materiałów źródłowych (tekstów, rysunków, tabel, wykresów, schematów),
5. przetwarzanie podanych danych np. na formę schematu, wykresu, tabeli itp.,
6. czytanie ze zrozumieniem tekstów i wyciąganie wniosków na ich podstawie,
7. podawanie odpowiednich przykładów ilustrujących omawiane procesy i zjawiska w środowisku geograficznym,
8. rozpoznawanie ważniejszych obiektów na mapach Polski, poszczególnych kontynentów i świata.